

Ferdinand en Frederica, of der vrouwen peerlen

Jeanette Delcroix

bron

Jeanette Delcroix, *Ferdinand en Frederica, of der vrouwen peerlen*. C.J.A. Greuse, Brussel 1860

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/delc003fern01_01/colofon.php

© 2017 dbnl

Fernandina en Frederika of der vrouwen-peerlen.

I

Over eenige jaren woonden, in de schoonste streek van Vlaenderen, in het schoonste stadje dezer streek, in de schoonste straet van dit stadje en in het schoonste huisje dezer straet, twee oude vrysters en eene groote rosse kat. De oudste der twee vrouwen heette Fernandina, de jongste Frederika et de kat heette *Miene*.

Het ware moeiljelyk om een gezonder en meer overeenstemmend *trio* als dit, op geheel den aerdbodem, te ontmoeten.

Naer het zedelyke, waren zy volstrekt het zelfde. Die dry wezens deden nooit iemand kwaed, hadden altoos eenen vriendelyken blik voor iedereen, en werden ook, van elkeen, om het meest bemind.

Wanneer men tot het stoffelyke overging en Frederika

bezag, meende men Fernandina te zien, die (de goede lezer vergeve my de waerheid) wonderwel aen de kat geleek. Deze laetste was ook geene van die leelyke, oude, valsche katers, welke, altyd op roof en diefte uit, het verdriet zyn der duivenmelkers. Neen, dit was zy niet. Zy werd in huis geboren, in huis opgevoed en daerby wèl gevoed. Sedert vyf jaren had zy altoos met hare meesteressen, op het zelfde uer, hare eetmalen genomen, haer middagslaepjen genoten, en haer wandelingsken in den hof gedaen.

Dit kalm, eenvoudig leven had haer een der stilste, der braefste en vetste wezens gemaekt van haer slach. Hoe ergerde zy zich niet, toen zy de kleine katers bezag die, steeds op zoek en avonturen uit, nacht en dag, langs de daken zwerven, en daerby nog denken moest: *dit is misschien myn kleinzoon!*

Ja, ergernis was haer grootste lyden. Dit laetste gevoel deelde zy echter niet met hare meesteressen: deze hadden geene kleinzonen, en bygevolg, geene ergernis daerover. En ook, hoe zouden zy zich kunnen ergeren hebben, de twee brave zielen? Zy zagen het goede overal en altyd, en het kwade ging by hun onopgemerkt voorby. Van jongs af aen, waren zy werkzaam, deugdzaam en ootmoedig geweest. Met het nog al schoon stuivertje dat vader en moeder hadden achtergelaten, hadden zy een handeltje begonnen, en het door vlyt en moed zoo ver gebragt, dat zy nu, van allen kommer

vry, lustig en vredevol van hunne renten konden leven, en het overschot derzelve nog konden besteden, om hier en daer een behoeftig huisgezin uit den druk te helpen.

By geene van beide was ooit het gedacht opgekomen van te trouwen. Zy waren nochtans, in hunne jeugd, lief genoeg geweest om menig oog op haer te trekken; maer zy leefden zoo stil, zoo afgezonderd, en waren zoo onbewust van de gaven, die moeder natuer haer geschonken had, dat men het der moeite niet weerd achtte, zich met zulke eenvoudige menschen bezig te houden.

Daerby had de liefde voor allen en de liefde, die zy wederkeerig voor elkander gevoelden, zoo veel plaets ingenomen, dat schelm *Cupido* het niet had durven wagen zyne pylonen langs deze zyde uit te zenden.

Beiden zaten daer nu, in het onlangs nieuw opgebouwen huisje, en leefden... Fernandina was vyftig jaren, en Frederika telde er vyf-en-veertig.

Hun welgevold lichaem, hunne ronde wangen en de driedubbele, roozenkleurige kin, getuigden van eene goede gezondheid. De zoete glimlach, welke gestadig op hunne lippen zweefde; de zachte gloed van het donkerblauwe oog, waerdoor men tot in de zuivere ziele las, spraken van innerlyken vrede en stille godsvrucht.

Nietteenstaende de jaren, was het geheele wezen nog bevallig en aantrekkelyk. De ryke blonde lokken, die altyd zorgvuldig werden kort gehouden, stonden echter nog weelderig en malsch, maer voor ieders oog onzicht-

baer onder de fyne kanten trekmutts. Slechts des zondags, en, *om te doen zoo als moeder deed*, werden eenige krullekens naer voren gebragt, die daer als kleine losbandige kinderen met den schoonen mechelschen kant speelden.

Hoe dikwyls heb ik niet, toen ik een kind was en ter schole ging, de twee goede zielen aen het venster zien zitten: Fernandina langs den eenen, Frederika langs den anderen kant, met *Miene* daer tusschen!

Hoe dikwyls ook, riepen zy my niet by zich om eene schoone peer of eenen langbewaerden appel in myn voorschootzaksken te steken! hoe gemoedelyk spraken zy my niet aen, en hoe vol deelneming luisterden zy niet naer mynen kinderpraet! Het gebeurde ook meermalen dat de kat alleen voor het venster troonde, en ik haer den gewoonelyken goeden dag toestuerde. Zoo zeer had de gelykenis, waervan ik hooger sprak, op myne kleine verbeelding gewerkt.

En nu, lieve lezer, wilt gy met my het huisjen eens binnen? Gy zult er vreugde uit uwe vreugde zien stralen, leniging vinden in uwe smart, en deelneming in alles wat u aengaet. Zyt gy ryk of arm, oud of jong, leelyk of schoon, komt gy van Oost-Indië of van Rusland? om het even, gy zult er welkom zyn. Ja, kom maer binnen; maer zuiver eerst uw schoeisel van het slyk, en uw hart van alle booze gedachte. Want hier is reinheid; reinheid van binnen en reinheid van buiten.

Ieder voorwerp lacht u, als 't ware, tegen. Het ziedend water ruischt in den glinsterenden ketel; de koffykan verspreidt eenen aengenamen reuk, en de dahlias, die in lange witte fleschjes op het venster pryken, brengen ook het hunne by, om aengenaem de zinnen te streelen.

Een fraei uerwerk, in eene groote eikenhouten kast gesloten, laet statig zyn tik-tak hooren, en levert in klank en vorm een byzonder contrast op met de ligte penduel naer den nieuwsten smaek, die de schouw versiert.

Nog vele zulke tegenstellingen ontwaert men in de kamer, die zelve, door haer velerlei gebruik, tot een salon, eetzael en keuken geschikt is. - Groote koperen ketels pryken aen den nieuw behangen muer; eene ouderwetsche stoof met koperen appels verheft zich trotsch boven de marmeren schouw waerop zich, benevens de fynste porceleinen vazen, twee houten kandelaers bevinden.

Een groot lepelberd met groene bloemen en roode bladeren beschilderd, eene witgeschuerde zoutlade, vinden daer ook al hunne plaets by den blinkenden solferstekbak, die reeds byna eene eeuw zyne dienst uitvoert.

Langs wederkanten der schouw bevinden zich twee zetels, zoo statig in hun lederen kleedsel, zoo fier met hunne honderde koperen nagels op het lyf, en zoo hoog

verheven boven de fraeije *coquette* stoeltjes, dat het oog onwillekeurig er aen geboeid blyft. - Zy zyn in groote achting by de twee zusters. - Hunne moeder had haer streng bevolen er zich nooit van te ontmaken, zich steunende op het laetste verzoek haers echtgenoots die, plotselings door eene beroerte getroffen, stervende in eenen derzelven nederzeeg, en nog slechts het verzoek kon uitbrengen, voor zyne zetels te zorgen.

In den anderen was hunne moeder ook, eenige jaren nadien, in den Heer ontslapen, terwyl zy tusschen de stille bede de laetste woorden van haren gemael herhaelde. Geen wonder dus, dat de twee oude zetels op den eersten rang stonden.

Wanneer men eenen blik rond de kamer werpt, en het groot contrast opmerkt, dat zich in versiering en huisraed opdoet, schynt hetzelfde nogtans het oog niet te kwetsen. Het zyn oude vrienden, die altoos duerbaer zyn, en nieuwe kennissen die, elk in het byzonder, hun *da[a]r* zyn aen eene weldaed te danken hebben.

De fraeije penduel werd eenen horlogiemaker afgekocht, die zich in nood bevond, en dankbaer de dubbele weerde er van ontving. Er was wel eenige aarzeling geweest in het aenkoopen van dit nieuw stuk; maer deze kwam geenszins uit de geldkwestie voort. - Frederika stelde er echter weldra een einde aen. - De onbeschaemde Cupido, die er boven op prykte, werd een groen fraksken aengetrokken en daarmede

was weêr alles klaer, of duister, om beter te zeggen.

Ieder nieuwmodisch voorwerp had aldus zyne kleine geschiedenis, en niet zelden ontvingen de zusters aenbevelingen tot nieuwe aenkoopen.

Nu, lieve lezer, dat gy het huis en deszelfs inwooners kent, ga ik maer beginnen te vertellen, hoe het kwam dat die twee oude zielen ook nog hunnen stryd op de wereld kregen; en juist dan, wanneer zy dachten dat er hun niets anders meer, dan eenen stillen ouden dag te wachten stond.

Ik begin. Luister wel toe, bid ik u; ik zal al doen wat ik kan om u niet te vervelen.

II

Het was een heerlyke herfstdag; de zonne drong lachend door de fyn geborduerde venstergordynen. - Het was een dier half koele Septemberdagen, zonder wind en zonder wolken. Een dier dagen, waerop men zich in zyn eigen hart zoo wel te huis bevindt, wanneer het gedacht aen den afgestorven vriend, aen de dwalende zuster ons eenen stillen traen uit het oog rukt, en men, den blik naer omhoog, van licht en vrede droomt.

Lustig en luchtig dartelt de vrolyke jeugd by den eersten lentedag; ryk aen levenslust en liefde, baedt zy zich met volle genot in de eerste zonnestralen.

Het zoete gezang van den leeuwerik, de ritselende slem der eerste bladeren, het gemurmel der beek, doen in een jong hart eene verrukkende harmony ontstaen, maken alles voor den eersten blik zoo bekoorlyk, de eerste liefde zoo vurig en het eerste lyden zoo bitter!

Wie heeft niet gezongen by den eersten lentedag?

Wie heeft niet gejuicht by de zoetluidende stem der eerste liefde? O! de lente van 't leven, de lente van 't hart en de lente van 't jaer, met al hunne begoochelingen, hunne reine stoeijende vreugde, zyn den met bloemen besteken sluijer gelyk, die de brandende zomerzon en de vreesselyke onweêrswolken voor het verrukte oog verbergt.

Maer wie zal ooit volmaekt eenen schoonen herfstdag kunnen schetsen, met de vreugde van den landman, wanneer hy zyne rykgevulde schuer aenstaert, en rustig den naderenden winter ziet komen? Wiens oog rust niet met welgevallen op de vale weide, op den hoogstammigen populier, wiens gebladerte begint te gelen en hem zooveel luister byzet? Wie heeft niet graeg den ligten nevel zien wyken voor de stralen der opkomende najaerszon?

Prachtig nog en indrukwekkend toont zich dan de natuer in hare volle majesteit. De zonne verwarmt zacht, en de mane schynt helder en met meer nadruk op het graf van hem, die vóór den herfstdag heen moest gaen.

O! de goede God verleene eenen stillen herfstdag, eenen zachten winter aen allen die blootvoets en zonder schutsel den brandenden zomer des levens doortrekken moesten.

‘Hoeft gy nog een kopje koffy, lief kind?’ sprak de goedaerdige Fernandina tot hare zuster, die voor haer nog altoos in de kinderjaren was. Wat zit gy daer te suffen? Zou men niet zeggen dat gy verdriet hebt? Kom, kom; doe eens een vrolyk gezichtjen aen. Naer het ontbyt gaen wy eens by pachter Lysters. Het weêr is zoo schoon: ‘Ziet eens, Frederika, hoe helder de zonne schynt!’

De zonne scheen inderdaed helder: het weder was heerlyk, en de wandeling zoo aengenaem over de smalle padjes, dwars door de groene, malsche weiden!

Ondanks dit alles, bleef Frederika dien dag mymerend voortwandelen; en wat ook de goedwillige zuster deed om haer te vervrolyken, alles bleef vruchteloos.

Stilzwygend gingen zy heen, en even stilzwygend keerden zy terug; en toen, rond den avond, Fernandina, die hare bedruktheid niet meer meester was, aen hare zuster vroeg wat haer hinderde, toen sprak Frederika over het eenzaam, stil leven dat zy leidden, en over de verveling, die er uit voortsproot; over het gemis aen bezigheden, enz., enz. Nu, over vele dingen, die duidelyk lieten blyken, dat de jongere zuster iets in 't hoofd moest hebben.

Uit de geheele klagtrede der misnoegde, verstond de kortzichtige Fernandina slechts dat hare zuster meer bezigheid behoefde, en daerom voer zy haer eenigszins haestig toe: ‘Geene bezigheden genoeg, ons Rika!’

- Maer hebt gy nu vergeten dat wy het geheel huisgezin van den ouden Joos Dekker moeten van kleederen verzorgen, en ligt de dikke wollen stof daer niet reeds lang gereed in de kas? - Kunnen wy de arme, kleine bloedjes van de weduwe uit het achterstraetjen den geheelen winter dóor, zonder zokskens laten loopen? En wat zou de arme schrynerwerker zeggen zoo wy zyn Tistjen den beloofden nieuwen kiel niet schonken? - Ja, Rika, bezigheden zyn er genoeg, en ik vrees voor geene verveling; als ik iets vrees, is het dat gy ziek zyt; want zoo hoorde ik u nog nooit spreken.'

- 'Maer, ons Dina,' was het eenigzins verlegen antwoord, 'als ik spreek van verveling, is het alleen omdat ik denk dat ons leven zoo alle dagen het zelfde is.'

- 'En als het wél is, Rika, mag het ook wel alle dagen het zelfde zyn. Ik wensch toch, voor my, naer geene verandering.'

- 'Ja maer, de winter is voor de deur, Dina, en dit is immers zoo verdrietig.'

- 'Dit is waer, Frederika; maer denk eens na: wanneer hy reeds verdrietig is voor ons, wat moet hy dan niet zyn voor menig arm schepsel Gods, dat van honger en koude schier bezwykt? Kind, kind, het is God te klagen, dat ik u moet herinneren dat wy gelukkig zyn!'

- 'Ik zeg toch, Dina, dat andere menschen meer

verstrooijing en vermaek genieten dan wy... Gy weet toch ook dat.....’

- ‘Ik weet niets anders, Frederika, ten zy dat onze lieve Heer goed voor ons is geweest, en dat wy niet mogen morren; ja, ziedaer alles wat ik u weet te zeggen.’

Zou de herfst ook al zyne onweêrswolkjes hebben? Fernandina was een beetje koppig, en hare zuster een weinig naertrekkelyk. Daeruit ontstond eene ligte spanning, welke eenige dagen duerde.

- Toen het wolkje verdreven was, merkte Fernandina met spyt, dat hare zuster, alhoewel vriendelyk voor haer, toch immer droefgeestig bleef.

Tevreden zyn is eene groote gave Gods, vooral wanneer men reden heeft tot klagen; maer ontevreden zyn wanneer het lichaem gezond is en de geest zonder spanning, duidt natuerlyk aen dat het hart begint te eischen.

Zoo was het met Frederika. - In den eersten had zyzelve niet geweten wat haer schortte. Zy was droefgeestig geworden en had troost gezocht in de kerk. Toen zy vurig hare bede naer omhoog zond, had zy koster Hekels ontwaerd, die met zyne glinsterende zwarte oogen hare devotie in den wind had geslagen. Wanneer zy by gebuervrouw Vogels een weinig verstrooijing zocht, was koster Hekels daer weêr al, om met eene zoetluidende stem naer den overrok van Pater

Ambrosius te komen vragen. En dan was het *voorwerp* zelf tot haer gekomen, had hare hand genomen, en gezegd: *Lieve Frederika*. - Niets meer, niets min.

En alzo was Rika Donckers, de bloem der *oude-jonge-dochters* verliefd geraekt op den slimsten van al de slimme kosteren, die op den aerdbodem huisvesting genieten.

Het slaet negen ure op het oude uerwerk. Fernandina's kalme houding bewyst, dat zy onbewust is van het onweêr dat haer boven het hoofd hangt. Hare stille blikken zoeken zonder ongeduld het naeiwerk dat den vorigen dag onafgedaen is gebleven.

Frederika, in tegendeel, is bleek, bevend, onrustig. Zy kykt zonder te zien; zy luistert zonder te hooren. Hoe wonderlyk de liefde zoo al de zintuiging in beslag nemen kan! Maer ook eene eerste liefde op het vyf-en-veertigste jaer! Denk er aen, lieve lezer; en maek, zoo als ik, uwe overwegingen. Dan zullen wy malkanderen goed verstaen, en ik zal niet behoeven te zeggen dat de jongste dochter van wylen Benedictus Donckers byna ontziend op haren stoel nederzeeg, wanneer een zacht getik op de deur met een: *is er geen belet?* in hare ooren klonk.

Haestig verliet zy de kamer, toen koster Hekels met eene diepe buiging het vertrek binnentrad.

Hy was bevallig, de koster; byna schoon, ondanks zyne vyftig jaren, en de zilveren streepjes, die zich hier

en daer tusschen het zwarte hair vertoonden. Daerby fiks en regt, met eenen arendsneus en fraeije witte handen. Hy was altoos de lieveling geweest van al de oude vrysters, en meest allen hadden de hoop gekoesterd eens hun lot met dat van koster Hekels te mogen verbinden. Maer hy wilde geld, de slimme man (zoo spraken de booze menschen); geld genoeg om op zyne oude dagen het klokzeel en den keersendomper te kunnen laten varen, om dan ook eens op zyn gemak het leven te genieten.

- 'Hoe vaert gy? Ik kom u eens bezoeken. Altyd in volle gezondheid zoo als ik zie?

- 'Neemt eenen stoel, koster. Zet u, vriend! Gy doet my veel eer aen. Met de gezondheid, ja, gaet het redelyk goed, en ik hoop dat gy ook zoo veel moogt zeggen. - Wy hebben, God dank! niet veel te klagen. - Wanneer men begint te *vyftigen*, zoo als wy beiden, is men ook al niet meer verwonderd of verschrikt als er wat *Rhumaties* of wat styvigheid in de beenen komt.

'Halt, halt, juffer Donckers! zoo ver ben ik nog niet. Myne beenen zyn nog slap, en ik hoop van ze nog lang in dien staet te houden.'

'God gave 't, vriend; God gave 't! Maer ik dacht dat gy toch ouder moest zyn dan ik. - Zet u op uw gemak, koster. Moeder zaliger sprak my dikwyls van uwen vader (God wille zyne lieve ziel hebben)! Hy was een braef, eerlyk man. Waert gy niet zyn oudste zoon?'

- 'Ik weet het niet juist; het is zoo lang geleden. Ik geloof het niet.'

- 'Nu, nu, koster; het komt er toch niet op aen. Het byzonderste is, dat gy nog zeer staende zyt voor uwen ouderdom. - Ik zegde het nog laetst aen Frederika ('t mensch is gedurig niet wel; ik versta er my niet aen), ja, ik zegde het haer ook, alswanneer wy u gisteren tegenkwamen, dat gy nog zeer staende zyt; ja, inderdaed, koster, zeer staende.'

- 'T is mogelyk jufvrouw Donckers, maer nu tot daer. Ik kom om u over eene aenbelangende zaek te spreken. Uwe zuster heeft u waerschynelyk reeds gezegd waervan er kwestie is; maer om 't even, ik wil aen u, zoo als aen haer, myne tegenwoordige en toekomstige inzichten blootleggen. Het geldt niet alleen haer geluk en het myne, maer ook tevens het uwe, juffer Fernandina; en indien gy in ons plan medewerkt, zullen wy op onze oude dagen het ware geluk vinden.'

Het ware moeiljelyk de verwondering en de verrassing te schetsen, die op Dina Donckers eerlyke trekken stonden. Het was stamelend en aerzelend dat zy antwoordde: 'Zeker, koster,... gy weet, ik ben nooit tegen iemands geluk geweest. Rika heeft my nog niets gezegd. In alle geval zal ik al doen wat in myne magt bestaet om.... Maer waer is ons Rika? Zy zou my kunnen zeggen.... Is er iemand in nood? Spreekt maer regtuit, koster; ik durf niet denken dat gy...! Maer dit is onmogelyk.'

- 'O! er is by my geenen nood, juffer Donkers,' was het snelle antwoord; 'in tegendeel.
- Gy zoudt by ons kunnen inwoonen of hier blyven, naer uwe geliefte. Ik heb daer reeds met uwe zuster over gesproken. Frederika stemt gansch met my overeen, en het hangt slechts van u af om uw en ons geluk te vermeerderen.'

Een klein lichtje schoot langzamerhand zyne flauwe stralen in Dina's duister brein en deed haer naer de waerheid zoeken. Weldra werd haer alles klaer, toen Frederika de kamer binnen kwam en haer weenend toevoer:

- 'Ach! ons Dina, wees niet kwaed; ik zie den koster toch zoo geern, en wilde wel met hem trouwen.'

Wanneer men lang in den stikdonkeren heeft gezeten en men dan eensklaps in eene klaer verlichte zael komt, dan heeft dit op onze oogen een zonderling uitwerksel: 't water komt ten hoogsten, de zenuwen van 't aengezicht trekken te samen, men zoekt een duister hoekjen, en, als men het in 't lachen niet opneemt, is men zeer slecht gemutst. Verbeeldt u nu dat Dina, onze oude goede kennis, in dit geval was na den uitroep harer zuster.

Eenige stonden later zat zy op hare kamer, en weende tranen van bittere teleurstelling. Middelerwyl drukte koster Hekels, die van jongs af altyd de goede gelegen-

heden had weten waer te nemen, den eersten liefdekus op Rika's bevende lippen.

Nu, om myn hoofdstuk te eindigen, wensch ik aen al myn lezers eene goede gelegenheid zoo als die van koster Hekels, en aen al myne lezeressen eenen minnaer, die zoo wel als hy, van de goede gelegenheden weet gebruik te maken.

III

Toen de winter zynen kouden adem over ons vaderland blies, was het leed van den herfstdag vergeten, en had Dina zich verzoend met het gedacht van het huwelyk harer zuster.

Vrolyk werden de winteravonden doorgebracht: want koster Hekels, die dagelyks zyne opwachting kwam maken, was een onuitputbare verteller van sprookjes, nieuwsjes en grapjes.

Frederika was verrukt over haren toekomstende, en kreeg hem ook hoe langer hoe meerder lief.

Fernandina, de goede sloor, was te vreden omdat zy anderen gelukkig zag, dacht, volgens oude gewoonte, weinig aen zichzelf, en vermaekte zich byzonder met de vertelselkens van den aenstaenden schoonbroeder.

Nu en dan las deze laetste eens voor uit de gazet; - want Hekels, alhoewel koster van beroep, had altoos

veel van politiek nieuws gehouden; - en wanneer hy in geestdrift ontstoken, over den grooten Napoleon sprak, dan beefden de beide vrouwen als riet. Gelukkiglyk had hy in de veldslagen van dien held niet mede gedaen, anders zou het er nog heviger naer toe gegaen zyn. Maer hy had Napoleon eens te peerde, van verre, zien voorby trekken. Dit zicht van den grooten man, gevoegd by de schrikverwekkende geschiedenissen van Kobe Pandoer, eenen ouden Tamboer-majoor, die by den veldslag te Waterloo tegenwoordig was geweest, hadden op het strydzuchtig gemoed van Hekels eenen diepen indruk gemaekt, en het was steeds met voorliefde dat hy het onderwerp aenving.

Geene roozen zonder doornen, dacht Frederika, wanneer Fernandina hare fraei ingebondene werken, zoo als *Lapschuere; de Vier Hemskinderen; Helena, Florentina en Griseldis; Fortunatus Borse; Uilenspiegel; Jan Van Parys; de Varende Vrouwe;* enz., enz., op tafel legde om ze aen Hekels te laten zien, en hy daerop kortaf verklaerde, dat hy daer nooit uit zou voorlezen, daer dit alles kinderpraet was. Alsdan had Frederika spyt en dacht dat hare zuster wel veel geduld moest hebben om alzoo hare geliefkoosde heldinnen als: Helena de verduldige, Florentina de getrouwe en Griseldis de zachtmoedige, door de modder te kunnen hooren trekken.

Maer in den letterkundigen stryd spreidde de koster

weêr al zooveel hooge kennissen ten toon, dat Fernandina weldra naer zynen kant overhelde.

Wat gewierd Frederika, toen de geliefde haer, op nieuwjaersdag, in klinkende verzen, zyne wenschen voorzong? - Want Hekels was dichter, en het ontbrak hem slechts aen tyd, zegde hy zelf, om weldra aen het hoofd te staen van België's groote dichterenschaer.

Het hart van Frederika stroomde over van liefde en zaligheid by het hooren der zoete woorden, die als muziek in hare ooren klonken.

Het stuk laet ik hier volgen. Wanneer het den lezer verveelt, springe hy het maer over. Het heeft nu toch al zyn *effekt* gedaen, en wordt nog hedendaegs in het kerkboek van Frederika met liefde en zorgvuldigheid bewaerd:

Frederika, eerbaer' maegd!
Wie had daer ooit aen gedacht,
Dat ik nog uw hand zou vragen
Op ons beider oude dagen?

Op den eersten dag van 't jaer
Kom ik als een vriend voorwaer
U myn hart en liefde bieden,
En wat er ook mogt geschieden,

Ik zal u getrouwig zyn,
Tegen boosheid of *fenyn*,
Zal ik altyd u bewaren.
Ja, *malgré* myn vyftig jaren,
'k Zou nog stryden voor uw goed,
En vergieten al myn bloed.

Neen! ik vrees geen oorlogsvuer!
En al kwam het nog zoo duer,
Gy zult steeds in weelde baden,
Want het kan toch niemand schaden.

Fernandina, zuster teêr!
Ik wensch u ook al langs om meer,
Dat gy moogt gelukkig wezen,
Zoo wel heden als na dezen.

By het hooren van haren naem, begon Fernandina te weenen van aendoening.
Frederika deed meer: zy viel den geliefde om den hals en zoende hem met verrukking.
Op het zicht dier uitbersting van teederheid, droogde Fernandina ras hare tranen af,
maer zegde

niets, - alleenlyk vermeed zy later zorgvuldig de beide *jonge lieden* alleen te laten.

- Hoe liefelyk is de meimaend, wanneer zy ons geluk meëbrengt!

‘Hoe liefelyk is de meimaend!’ zegde Frederika tot hare zuster, wanneer zy des morgens ontwaekte.

‘Hoe liefelyk is de meimaend!’ zegde zy nogmaels eenige uren later, wanneer zy het bruidskleed aentrok, en op den toekomenden echtgenoot wachtte.

Dacht Fernandina ook zoo, toen zy zich eenen traen uit het oog wischte, en hare zuster wenschte, dat al hare levensdagen liefelyke meidagen mogten zyn?

Zy dacht aen den kalmen herfstdag, en werd bang voor den kouden wintertyd.

- ‘Zou het u leed doen, Dina, myne goede zuster Dina?’ zuchtte de bruid en zy werd ook al week.

Het ys was gebroken. Warme tranen biggelden over de wangen, en liefdevolle woorden vloeiden over de lippen. Op dit oogenblik begrepen de beide zusters hoe zy elkaêr beminden.

En zoo stonden de zaken op den trouwdag van Frederika Donckers, den vyftienden mei 1833.

De genoodigden waren reeds aengekomen met de getuigen, en men stelde zich gereed om ter kerk te

gaen. Hel en lustig klongen de klokjes, en de stoet begaf zich op weg.

In de straet, op de merkt, immers al en overal waer hy voorby trok, was het een: *proficiat* en een: *ik wensch u geluk*, dat het plezier was om hooren.

Frederika droeg een kleed van groene zyde, met satynen biezen belegd, eenen zwarten mantel met kostbare kanten gegarnierd, en eene nieuwmodische muts, waer bloemen in staken. Zy zag er uitnemend goed en vriendelyk uit.

De koster zat geheel in 't zwart, met witten halsdoek, witte handschoenen en kwam er deftig voor. Nu en dan draeide hy zich eens om, ten einde de buitenlieden van den stoet tot zwygen te brengen. Maer de inboorlingen van Meerendre, Gyselbrechtegem en Mannekensvere schenen dit niet te verstaen. Althans gingen zy voort, onder het geleide van nichte Dina, met lachen en redekavelen tot groote ergernis van den nieuwen kozyn. Fernandina had gewild, dat de geheele familie op de bruiloft kwam; en geen enkel lid was er ook te kort. Geheele huisgezinnen, van grootvader tot kleinzoon toe, waren er te vinden.

Hoe het in de kerk verging, weet ik niet; maer aen de bruilofstafel was er triumph en gejuich en geroep van: *Vivat kozyn Hekels!*

Men at van 's noens, twaelf ure, tot 's avonds, zeven, zonder ophouden, en er werd ook niet weinig ge-

dronken. De nieuw getrouwden wilden zich juist uit den woeligen kring stillekens losmaken, toen er zich andere gasten lieten aenmelden.

Het was Kobe Pandoer met zyne mannen, die Hekels en zyne gade een koor, ter hunner eere vervaerdigd, kwamen voorzingen.

Kobe, gewezen Tamboer-majoor, gelyk de lezer reeds weet, en diensvolgens goede komponist, had de muzyk gemaekt en toegepast op eenen lofzang, die alle jaren in de kerk werd voorgezongen ter eere der heilige Cecilia. - Het moest immers latyn zyn voor eenen koster; wat kon men al min doen? Cecilia werd veranderd in Nicodemus, en het overige bleef.

Ik, en een aental andere kleinen van myn geslacht luisterden aen de deur, lezer lief; ja, wy waren nog in die gelukkige jaren, dat men aen de straetdeur mag luisteren om te weten wat daer binnen gebeurt, en wy hoorden het refrein. Het luidde aldus:

*Cantemus, Cantemus, Nicodemus,
Virgo virginum,
in coeli coelorum.*

De *cantemussen* en de *virgo* werden zeer *piano* en zachtjes uitgebragt, terwyl *Nicodemus* en *virginum* met veel kracht en vervoering werden aengeheven. - Weldra voegden er zich de stemmen der genoodigden by, en

wy allen, die aen de deur stonden, rekenden het ons ten pligt, onze stem by de hunne te vervoegen.

Het was aendoenelyk. - Kobe Pandoer was in geestdrift; Frederika was beroerd; Fernandina weende, en Hekels sprak:

- 'Vrienden,' zoo luidde zyne aenspraek, terwyl hy zyne armen beschermvol over de geheele schaer uitbreidde; 'vrienden hier allen te samen vergaderd ter myner eere, wees gegroet, *ave amicus!* Ik zie dat gy myne vrouw het geluk jont dat haer toekomt. Op my mogt gy rekenen,... ja,.. op my... Nicodemus Hekels, sedert vyf-en-twintig jaren koster in deze stad... op my mogt gy rekenen in allen nood... 't zy in uw leven, 't zy naer uwe dood! 'T zy naer ziel, 't zy naer lichaem.'

Het werd tyd dat hy ophield: het gezelschap baedde in tranen. - Fernandina ging rond met koeken en wyn, en allen waren vergenoegd.

Hekels kreeg veel complimenten over zyne uitspraek. Hy ontving dezelve zeer zedig, zooals het aen een deftig man betaemt wanneer hy geprezen wordt.

Het groot succes, welk Hekels thans behaalde, was oorzaak dat er naderhand in de kleine stad veel werd in 't publiek gesproken - en dit ging over tot de grootere steden, ja, tot in de hoofdstad - want men moet niet denken dat de schoone gebruiken of manieren altyd uit de groote steden komen. Ik twyfel er geenszins aen,

of het gebruik van in het openbaer te spreken, werd grootendeels door Hekels in zwang gebragt; want sinds een twintigtal jaren vindt men in de gezelschappen niets beter, niets aengener, niets schooner noch vermakelyker dan een' zoogenaemd *speech* te doen; ja, zelfs degenen die maer te samen komen om hun glazeken bier te drinken of hun bolleken te roeijen, willen ook al eens spreken.

Als er by onze voorouders gezelschap was, moest er gedanst en gezongen worden; heden wordt er gesproken. Er zyn menschen die beweeren (maer welke menschen! lieve lezer, vergeeft het hun dat zy zulke bekrompene gedachten hebben), dat men beter wat min zou spreken en wat meer zou doen, - en van den anderen kant zyn er dan al, die staende houden dat het land daer veel by wint, en dat iedereen's lot daer veel mede verbetert. - 't Is mogelyk.

Hekels en zyne gade vertrokken. De glazen werden nog eens gevuld, en alles was geledigd toen de genoodigden van Gyselbrechtegem en Mannekensvere zich gereed maekten om al wankelende de terugreis te ondernemen. De afscheidsgroet werd byzonder teerhartig uitgesproken, en in al het gejoel en geharrewar kreeg nichte Dina menigen zoen op het glinsterend aengezicht: iets waerna zy juist niet vroeg. Maer een hartelyke zoen doet toch immer plezier, al ware het ook een boerenzoen.

- Zachter dun ooit sliep zy dien avond in en werd niet weêr wakker voor aleer het uerwyzerken zyne geheele ronde had gedaen.

IV

De dagen volgden op de dagen, de maenden op de maenden, en Fernandina werd te vreden in hare eenzaamheid. De getrouwen kregen hun eigen huis; want Dina wilde van geen inwoonen weten.

Er was op de geheele wereld geene gelukkigere vrouw dan Bazin Hekels, wanneer zy met haren echtgenoot 's zondags ter hoogmis trok. De koster was altoos uitgedoscht op zeven hairkens, en Frederika niet min; daerby zag hy er zoo deftig en zy er zoo goedig uit, dat zy beiden aller oogen na zich trokken. Men sprak in de kleine stad over niets anders dan over het geluk der beide echtgenooten.

- 'De stad van Düren is eene schoone stad,' zegden de nydige oude vrysters onder elkander, aen wien het geluk van Frederika byzonder in de oogen stak.

- ‘Men zegt dat Hekels zyn ontslag gegeven heeft van koster, gelooft gy dat Virginie?’ vroeg de gryze Katrien, die er begon uit te zien als een verjaegde kater; ‘t zal Rika Donckers wat varen? want Hekels won nog al een schoon stuiverken in de kerk. Ik geloof toch ook niet dat hy haer zeer geern ziet; want hy doet immers al wat hy wil.’

- ‘Zwyg, Trien! gy weet daer niets van, jong,’ sprak het mollige Kaetje Pikkers, terwyl het hartenvrouw troef maekte. ‘Ik weet van goed paert dat het Rika zelve is, die niet wil, dat Hekels nog langer met zyne vervrozene voeten op de koude kerkschorren blyft loopen. Gy weet het immers zoo goed als wy dat hy daeronder lydt. Hebt gy hem niet alle winters goed een potjen uwer beste zalf gezonden? en windsels en doekskens, enz., om zyne voeten te verbinden? En waerom zou hy nu nog moeten werken, daer hy thands van zyn inkomen kan leven?’

Katrien werd paersch en blauw van gramschap wanneer zy haer hart daer zoo voor ieders oog bloot op de tafel zag liggen. - Zy zegde ook al het hare tegen Kaetje, en het gezelschap verdeelde zich in tweeën. Er was *voor* en er was *tegen*. De party van Kaetje Pikkers kreeg de overhand, want zy was de kalmste, en Kaetje draeide Virginie en Katrien, al lachende, hier en daer een steekskens welk hen tot zwygen bragt.

Er dient aangemerkt te worden, dat men onder het

kyven toch altoos voort had gekeert, en dat men het daerom niet liet des zondags nadien weêr te samen te komen.

Zoo als het gryze Katrien had gezegd, was het toch waer: Hekels had, eenige maenden na zyn huwelyk, zyn ontslag als koster gevraegd.

Of dit nu gebeurd was uit hoofde der bevrorene voeten, of wel dat Hekels zich nu meer aen de dichtkunst begon over te geven, weet ik niet. Althands is het zeker, dat hy van nu af aen een weinig meer by de menschen ging, en dat hy en zyne vrouw er niet min te vrede uit zagen, al misten zy ook het schoon inkomen van het vorig ambt in de kerk.

By de menschen gaen is al goed en wel, wanneer men dit van jongs af gedaen heeft, of wanneer men de verwaendheid niet heeft dichter of politiek man te wezen. Maer als men dit laetste eens in het hoofd heeft gezet, men niets te doen heeft, daerby, gelyk Hekels, vele dikke stuivers in den zak draegt, en men eene inborst als de zyne bezit, dan geraekt men weldra in verwarde garens. Het gebeurde met Hekels gelyk met vele anderen: hy kreeg namelyk vrienden, en goede vrienden daerby, die hem leerden gaeikens drinken, en die zelve op zyne rekening meêdronken.

Men vindt in het meeste deel der kleine stadjes van Vlaenderen (en wel misschien elders ook), altoos een zeker getal dier lieden, welke nooit iets te doen hebben.

Zy zyn zonder bepaelde werkzaemheid, en spreken gestadig van hunne groote zaken en bezigheden, hebben, om zoo te zeggen, geenen bepaelden ouderdom, want zy gaen met iedereen om, oud of jong, om 't even. By Jan en alleman zyn zy bekend als *goede jongens*. Zy staen laet op, en zyn immer de eerste in de herberg, weten het nieuwste nieuws, en, wanneer er een vreemdeling in de stad komt, dienen zy hem tot leiders en vrienden. Men ziet ze overal, en wanneer men ze noodig heeft (iets wat zelden voorvalt) zyn zy nergens te vinden. Hunne geliefkoosde plaetsen zyn: de herberg, de afspanning der diligentie, of de statie van den yzeren weg.

Zy winnen niets, en zyn nogthands deftig gekleed, hebben wel te eten, en drinken niet slecht. Zy spotten met den zorgenden huisvader die zyn gezin in eer en deugd opbrengt, buigen zich diep voor den opkomenden ryken, beloeren al de lieve meisjes en trouwen dan eerst zeer laet met iets *van achter stake*.

Het zyn van die menschen welke, eenig geld bezittende, den moed niet hebben er baet uit te trekken, zy slenteren en wachten naer eene gelegenheid die zich wel van zelfs zou moeten aanbieden. Het zyn regte familieplagen, die het zuer gewonnen geld van den zwoegenden ouder, als knickers verspelen. En als zy niet veel erger worden, blyven zy hun geheel leven door, toch altyd zeer flauwe kerels.

Toen Hekels zich zonder werkzaamheid bevond, geraekte hy weldra in zulk een bendecken. Men streelde zynen hoogmoed, want hy trakteeerde goed, - men luisterde gewillig naer zyne hoogdravende verhalen over den grooten Napoleon, en wanneer hy niet op tyd by het gezelschap kwam, ging men hem nu en dan eens uithalen.

Zyne vroegere deftigheid begon hem aldra zeer slecht te staen, en, bywylen, kwam hy ook al eens verdraeid te huis.

Om alles te zeggen zoo als het was, moet ik bekennen dat Hekels eindelyk de yverigste confrater van de confrerie der drinkebroers werd, en dat het zeer lang duerde eer Frederika zulks gewaer werd.

'S avonds kon hy zyne pintjes en 's morgens zyne gaeikens niet meer missen. Dit laetste deed hem veel kwaed. Ja, lieve lezer, ik moet het toch zeggen, het ligt my te zeer op het hart: ellendig is hy, die alle dagen, van 's morgens af, de herbergen bezoekt. - In de hooge schriften staet er dikwyls: Wee den dezen!... Wee den genen!... Hadde de schryver, (wyl hy toch aen het schryven was), er eens bygevoegd: Wee hem die van 's morgens vroeg gaeikens drinkt! Dan hadde men misschien zoo veel zorgelooze huisvaders niet gevonden, die lomp en loom, en dwaes en dom, den eenen dag in, den anderen dag uit, doelloos voortslechteren zondr te weten hoe het met hunne verdraeide zaken staet,

en die hunne kinderen geen ander erfdeel achterlaten dan een zwak gemoed, een ydel
hoofd en eene ydele borze!

V

‘Laet de kleine kinderen, tot my komen, zegde Onze lieve Heer, en hy had gelyk; want als men eenige jaren het grootgeworden menschenras van naby heeft gezien, den weedom der bedrukten heeft gepeild, de tranen der verlatenen heeft geteld, de ellende van de armen heeft gewogen, en daerby den hoogmoed van den ryken heeft gemeten, dan zegt men ook uit den vollen harte:

‘O! laet de kleine kinderen tot my komen, op hunne waggelende beentjes, hunne bloote voetjes, met hunne ligt gewolde kopjes en hunnen reinen lach.

Ongeveer drie jaren naer de liefdeverklaring van koster Hekels vinden wy drie dier kleine lawytmakers op een graspleintje, in den hof van Fernandina, onder eenen lommerryken appelboom zitten.

Miene, onze oude goede kennis heeft een einde aen

hun onsamenhangend gesuis gesteld, en het door vreugdekreten doen vervangen met zich statig tusschen het *trio* te plaetsen. Nu laet zy zich (hoe verduelig voor eene kat!) door zes vette pollekens over het oude vel stryken, en vermydt daerby nog zorgvuldig op de kleine voetjes te trappen.

Twee der engelenkopjes gelyken wonderwel aen elkander. Hun donkerblauw oog glinstert als de fynste perel. Over het satynen vel der vette mollige wangjes, der poezelige armtjes ligt eene roozenkleurige tint verspreid. En dan, de ronde beweging van die fyne lidmaten, de sparteling van die kleine, lieve voetjes, die gestadige wemeling, dat onrustig zoeken naer iets om te verbryzelen, die onsamenhangende klanken die uit den kleinen gorgel komen! Dit alles vindt men by bazin Hekels twee malsche, bekoorlyke ruststoorders.

Zy zyn te samen ter wereld gekomen, in 't midden van den zomer, in 't midden van den dag, en in het schoonste tydstip van het leven hunner moeder.

De kleine gezelschap, die in hunne spelen deelt, is omtrent een jaer ouder. Hy is een weinig stiller. Het arme engeltje, alhoewel nog zoo jong, heeft reeds van honger geweend en van koude gekreten. Hy is de aengenomene kweekeling van Fernandina.

Koorts na het huwelyk harer zuster, werd zy by eene stervende vrouw geroepen, wier man, eenigen tyd geleden, op de ellendigste wyze aen zyne dood was

geraekt. Dit vreeselyke voorval had de bedrukte moeder zoo zeer getroffen, dat zy, eene maend na het afsterven haers mans, ten grave daelde. Hare laetste woorden waren eene bede tot Fernandina, om voor haer wichtje te zorgen.

Het arme schaepken had ook zeer noodig verzorgd te worden. Niemand trok het zich aen. - De ouders werden vroeger van stad tot stad, van dorp tot dorp, door de armoede verjaegd. - Geene familie, geene bloedverwanten lieten van zich hooren. Het arme bloedje was alleen en kreet van honger.

‘Ik ben ook alleen,’ zegde Fernandina, ‘kom gy hier, myn engeltje, wy zullen elkander troosten.’

Daarmede had zy den kleinen verlatene in haren voorschoot medegenomen, en hem verzorgd als eene teedere moeder.

Lang vergetene liedjes als die van: *Djanneken in 't bosch; Nelson, een braefsoldaet der soldaten; Rosalia bemint uw moeder; Thisbé en Pirus onder den Moerbéziën-boim*, (de goede lezer wordt verzocht een weinig op de geteekende *é* te blyven staen) en vele schoone dingen van dit slach werden uit het oude repertorium gehaald om den kleinen in slaep te wiegen. Onder die wegslepene harmony, met vyf goede schotels pap per dag, vele zoete woorden, maer nog meer liefdevolle kusjes en benedikties op het voorhoofdeken, was de kleine Willem allengskens een kloeke kerel geworden.

Mietje Schelpe, een oud kwezelken van de magerste soort, zegde al en overal dat hy te veel eten kreeg, en dat het Dina Donckers schuld zou zyn, wanneer hy later een baldadig man werd.

- 'Ja, zoo spreekt Mietje Schelpe, omdat zy nooit veel te peuzelen heeft gehad, en nydig is van myn arm kind,' zegde Dina tegen de dienstwillige geburen die haer zulks overbragten. Het was het eerste boos woord van Fernandina, de eerste mael van haer leven dat zy zich tegen iemand kwaed had gemaekt. - Maer ook het gold haren lieveling dien zy zoo vurig beminde, de kleine gezet harer eenzaamheid, de zoete trooster in hare droevige uren.

Nooit sprak zy meer een woord tot Mietje Schelpe, die ook al boozet en boozet werd.

Gelukkiger dan ooit, met honderde liefdevolle plannen in het hoofd voor het welzyn der kinderen, zat Tante Dina by het drietel. Zoo vet is zy geworden, dat zy niet alleen voor het verzorgen des kleinen, maer ook voor het aendoen harer koussens, en het vastbinden harer schoenlinten genoodzaekt is geweest eene meid te nemen.

Nikodemus-Arnoldus Hekels, ex-koster der parochiale kerk van H... zat daer ook een weinig ter zyde met zyne vrouw. De twee echtelingen schenen dezen morgend in eene droevige luim te verkeeren. Vader Hekels sprak weinig, en moeder Rika zuchtte zoo veel te meer. Geen

van beiden scheen van zin de stilzwijgendheid te doen ophouden, en telkenmale dat vrouw Hekels den neus van haren man in het oog kreeg, zuchtte zy nog meer, en scheen al haren moed tot spreken te verliezen. Die neus had ook eene zonderlinge tint gekregen, en vrouw Rika wist ook zeer wel waervan dit voortkwam.

Eer nog dit derde jaer van hun huwelyk was afgelopen, was er reeds schaerscheid in de penningen, en zy waren beiden dezen morgend by de zuster gekomen om te zien of er daer somtyds niets overschot.

Maer hoe zou zy beginnen, de arme Frederika? Hoe zou zy durven? Fernandina kon alles raden misschien; zy zou zien dat de vreugde van vroeger wel in droefheid kon veranderen. Frederika kende te wel het goede hart harer zuster, om niet te weten, dat dit haer eenen harden slag zou zyn.

Aen dit alles zat de brave huismoeder te denken, terwyl de vogeltjes boven haer hoofd zongen, en de kindertjes aen hare voeten speelden.

- 'Broeder!' sprak Dina eensklaps, 'my dunkt dat er iets by u scheelt. Nooit waert gy zoo stil en afgetrokken als nu; en ons Rika ook, wat zit zy daer te dubben! Weest vrolyk en welgemoed; want gy hebt geene redens om u te bedroeven. Bezieet eens de kleinen, hoe vriendelyk en zoet zy zyn. En myne kleine Willem dan? Kom eens hier, myn engeltjen, en geef oom Hekels een' zoen, dan zal hy welligt vrolyk worden.'

Oom Hekels stak zynen rooden neus vooruit, liet zich zoenen, maer werd daerom niet vrolyker. Weldra stond de man op om een toerken in den hof te doen, terwyl hy zynere vrouw eenen wenk gaf, om te zeggen, dat zy maer zou beginnen.

Rika begon inderdaed; maer zy had nog niet half uitgezegd, wanneer hare zuster haer lachend vroeg, of dit nu de reden harer mistroostigheid was.

- 'Maer hoe is dit mogelyk, mensch lief? ik heb immers geld genoeg, voegde zy er by; zie, daer is de sleutel, en neem wat gy noodig hebt. Ik heb juist een jaer huer ontvangen van myn hofstedeken te Meerendre. Neem maer goed toe; en als er niet genoeg is, spreek my dan; ik heb nog een klein spaerpotjen. Ween maer niet, lieve zuster; zie eens hoe uwe kleine Lisa hare blauwe kykers naer u rigt. Wel, wel, ik zou u moeten bekyven; gy hebt dit reeds acht dagen voor my verzwegen! Maer zyn wy dan geene zusters meer?'

Op het hooren dier geruststellende woorden, stak vader Nicodemus zyn hoofd uit het hooge boonrys, en drukte vriendelyk de hand van Fernandina.

Daarmede waren allen weder in vreugde. De moeder lachte, de tante zong, de kinderen schatterden, en de kat ronkte als een oud spinnewiel, toen de meid kwam zeggen, dat de rystpap op tafel stond.

Tegen den avond trok de familie naer huis, en Tante deed haer een stapjen uitgeleide. Onderweg trachtte

Hekels, de schoonzuster over te halen om by hun te komen inwoonen.

- 'Het zal beter voor u zyn,' sprak hy tot haer, 'al de beslommeringen van het inzamelen uwer pachtgelden, en het herstellen der huizingen zal ik dan op my kunnen nemen. Dit moet u een groote last zyn, zuster, en ik heb weinig of niets te doen, zoo als gy weet.'

'Broer,' sprak Dina, 'ik dank u voor uwe goedheid; ik ben liever op myn eigen. Ik heb het u nog gezegd: sedert ik den kleinen Willem by my heb genomen, gevoel ik my zoo alleen niet meer. Het inzamelen myner pachtgelden geeft my zoo weinig werk, dat het der moeite niet weerd is, dat ik er my mede bezig houde. De ryke pachters komen van zelfs betalen, en de arme komen als zy willen of als zy kunnen. Men moet een weinig menschlievend zyn op de wereld. Laet nu alles zoo als het is, broeder, het is voor het beste.'

Vader Hekels kon met moeite zyne verontwaardiging verbergen, wanneer hy hoorde dat de arme pachters kwamen als zy wilden. Hy zegde nogthans niets. In zyn eigen deed hy wel eene driftige alleenspraek over de domheid van het vrouwengeslacht; maer er kwam niets van uit. Hy wenschte eenen vriendelyken goeden nacht aen zuster Dina, en dronk dien avond een kanneken te meer om den goeden uitslag der geldkwestie.

VI

't Is kermis, lieve lezer; ja, 't is kermis in de geboortestad. Zie eens het drykleurig vaendel dat op den kerktoren wappert. Dit is voor de kleine jongens het teeken, dat men op dezen dag taerten en rystpap gaet eten.

Voor de grootere gezellen is het iets meer: de speelman knoopt reeds zyne gebrokene snaren aen een. De roozeleurige lintjes zullen waeijen, de beentjes zullen draeijen, en vele jonge hoofdjes zullen op hol zyn.

Komt dan allen die de vreugde bemint; komt, en doet mede in de kermis. Waer jeugd is, is leven; waer deugd is, is liefde. Komt, en zingen wy samen: Leve de vreugd!

't Is eene heldere zon die den eersten kermisdag verlicht. Geen enkel wolkje is aen den hemel te zien. Ryk en arm, jong en oud, allen schynen zich in vreugde te baden. Kleine jongens, wier witte broek reeds van

's morgens met krieksap is geplekt, loopen als dolzinnig de straet over en weêr. Zorgvuldige huismoeders, die met haest eens het hoofd over de halve deur steken, wenschen elkander, om het eerst, eene goede kermis toe. Oude kwezelkens, die verdroogde zaedjes in den akker des levens, schynen op dezen zoo schoonen kermisdag hunne gewoonelyke styfheid te vergeten, roepen den gebuer eene malligheid toe, en zetten ook eens hunne muts op zyde. De kramers spreiden hunne tenten open, waerin, langs den eenen kant, suikergoed en lekkerkoek pryken, en langs den anderen kant, allerhande schoon speelgoed, zoo als houten popjes (o! ik zie ze daer nog voor myne oogen), met eene pluim op den kop, looden ringjes met eene bloem er op geschilderd, gele meulekens, kleine houten stoeltjens, naeikusken met spiegelkens er in, hondekens die bassen, vogeltjes die krassen, en met honderde verrukkelyke wonderheden van dien aerd.

De ronkende draeikramen, waerop zooveel kans en zoo weinig winst is, zyn reeds een uer aen het riezen en aen het razen, dat het plezier is om hooren, en menige broekzak is reeds zonder klinkende munt; want het waegspel is verleidend voor kleine menschen, zoo wel als voor groote.

Tante Dina kwam in haren vollen vetten luister van de achtuermis. Haer voorschoot was vol suikergoed en korintebroodjes. Kleinen en grooten moesten immers

hunnen kermiskoek hebben, anders ware de goede ziel niet gerust geweest.

Vader Nicodemus zat reeds tot over de ooren in zyn fyn wit lynwaed wanneer Tante by hare zuster binnentrad. Daer was het een sissen en een braden en een koken en een smooken, dat men er het hoofd zou by verloren hebben. Rika liep Dina te gemoet met het goede nieuws, dat Mynheer de Pastoor met hen kwam eten. Dit was eene groote eer voor het gezin en de goede zuster begon ook eene hand aen het werk te slaen.

Aen al wie wil weten hetgeen er in bazin Hekels keuken, op den eersten kermisdag omging, laet ik het volgende hooren:

- ‘Ons Rika! 't konyntje brandt aen.’
- ‘Doe er een beetje water in...’
- ‘Och Heere! 't is zwart gelyk een kole.’
- ‘Tjoost wat gaen we nu doen?’
- ‘Is er peper in de boonen?’
- ‘Ja 't bazinne.’
- ‘Och! ons Rika; 'k heb er ook al in gedaen.’
- ‘Zyn dat nu dingen!’
- ‘Wie komt er daer in?’
- ‘'t Is 't koekebrood!!’
- ‘'t Is de taerte!!!’
- ‘Ons Dina! als gy nu weg gaet, kom ik nooit klaer met myn eten.’

- 'Ja maer, ons Rika; 'k zweet hier te straf. Zie! daer vallen twee groote zweetdruppels van myn voorhoofd in de soepe. 't Is hier te bevangen!'

- 't Wil ons ook al meê van daeg. Kom een beetje vroeg, Dina; dan kunt gy nog wat klappen met mynheer den Pastoor. Ik vrees dat Hekels niet op tyd zal te huis zyn. Hy gaet altyd een druppelken drinken achter de hoogmis. Menschen Gods! nooit kryg ik myn eten gereed.'

- 'Heb maer goede koeragie, kind! 't zal wel gaen.'

Daarmede trekt Tante Dina, al zweetende en hygende de deur uit.

Overigens was alles nog op den zelfden trant in het gezin; alleenelyk worden de kinderen, alle dagen, hoe ouder hoe schooner. Twee jaren zyn verlopen sedert ons laetste hoofdstuk, en ik ben er zonder pligtplegingen overgesprongen, lieve lezer; want hetgeen er tusschen dien gebeurde is byna der moeite niet weerd om verteld te worden.

Moeder Rika is nog immer frisch en wel te pas, alhoewel eenigzins magerder. Vader Hekels, in tegendeel, is vetter geworden, en zyn neus schynt nog eene hoogere kleur gekregen te hebben, hetgeen er hem ook meer dwaes nog dan voorheen doet uitzien. Sedert eenigen tyd heeft hy mede de behoefte gevoeld zyn hair van achteren naer voren te brengen: eene omstandigheid die ons doet vermoeden, dat hy niet veel kam-

men meer zal verslyten om zynen *toupet* in orde te brengen.

Moederzorg en vadergezucht hebben nu en dan eens het hoofd in huis gestoken; maer zy zyn er weldra weêr uit vertrokken, door de tusschenkomst van Fernandina, wel te verstaen.

Mynheer de Pastoor, de goede herder der parochie, wiens grootste geluk bestond in het stichten der eendragt- en vredesbanden onder zyne parochianen, was gewaer geworden dat zyn oude vriend, de koster, het duerbaerste schaep zyner kudde, langzamerhand van den goeden weg begon af te dwalen.

Om te verhoeden hetgeen kon geschieden, namentlyk: dat de grypende wolven het oude schaep verslonden, sprak hy nu en dan een gemeenzamelyk woord met Nicodemus, en zou nu, op den eersten kermisdag, vóór of ná het eten, hem eens goed onder handen nemen.

Fernandina zat reeds eene goede halve uer, met de handen gekruist op den zyden voorschoot, strak en onbewegelyk voor zich te kyken, in afwachting van mynheer den Pastoor, toen deze laetste, vergezeld van vader Hekels, de groote kamer binnentrad.

Zy moest treffend en roerend geweest zyn de aenspraek van den herder tot het verloren schaep, want Nicodemus wischte zyne tranen af wanneer zyn oude vriend er tot slotrede byvoegde: ‘Herinner u steeds, dat men nooit te oud is om te dwalen, maer ook nooit te oud om zich

te beteren. Ruk in eens de slechte plant, tot den wortel toe, uit. Zeg niet: *heden dit, morgen dat*; dan komt er volstrekt niets van. Een man die de magt niet heeft in eens eene kwade gewoonte af te breken, is gelyk aen iemand die in twee keeren over eenen diepen gracht zou willen springen. Hy springt er in, en valt met zynen neus in de modder. In eens, of niet. Onthoud het goed: terugkeeren in het kwaed is erger dan er in gebleven te zyn.'

Nicodemus had niets meer van doen om het vast voornemen te maken, van zich te beteren. Hy besloot in zyn eigen, nooit een enkel gaeiken meer te drinken, nooit in het kwade gezelschap meer terug te keeren, en zich nu voor goed op de dichtkunst toe te leggen.

Nonkel Cies met Tante Mie van Gyselbrechtegem, gebuervrouw Vogels en Kaetjen Pikkers die een nichtjen was van Frederika langs de moederlyke zyde, deden hunnen intrede.

Het gebed werd volgens gewoonte in stilte gezegd; maer ingezien de groote omstandigheid, voegde Nicodemus er, luide op, eenige woorden latyn by, en sprak daerna den ouden vlaemschen welkomgroet tot zyne gasten uit: 'Gy zyt altemael welgekomen naer de kermis.'

Iedereen boog het hoofd ten danke, en men viel de soep aen.

Lienge! Lienge! lieng!...

‘Wie is daer?’ en Hekels verslikte aen een broksken.

‘Gy moet daerom zoo niet verschieten, man lief!’

Was het een voorgevoel?

‘Kom binnen, mynheer! kom binnen. Ik heb de eer niet u te kennen; maer gy zyt even welkom. - Frederika, geef eenen stoel langs hier. - Zet u, mynheer; zet u.’

‘Derangeer u niet, mon oncle. Ma tante, geef geene attentie.’

De kozyn van Brussel (mensen Gods! 't was kozyntje), legde zyne hoedanigheden bloot met eene beleefde zoetheid in stem en manieren. Zyne houding was voortreffelyk, en zyne kleeding deftig en stil.

Hy was de zoon van Hekels afgestorvene zuster, die vroeg als kamenier had gediend, en die in Brussel, nog zeer jong en weduwe, was gestorven. Haer kind werd in de familie van den vader grootgebracht, en daarmede had *Mon Oncle* daer weinig van gehoord.

Kozyn had vroeg, (zoo vertelde hy ten minste) in vreemde landen gereisd, en stond nu aen het hoofd van een groot handelshuis in Brussel. Hy had het zyn hart niet kunnen ontzeggen van *Mon Oncle* te komen opzoeken, en hoopte dat zy nu beide ook in nadere betrekking zouden komen.

Geen een van al de eenvoudige menschen die aen tafel zaten, vond het zonderling, dat kozyn die in zes-

en-twintig jaren aen *Mon Oncle* niet had gedacht, er nu juist op zyn zeven-en-twintigste begon naer te zoeken.

Hekels was ontroerd en verrukt, en Frederika niet min. Kozyn werd onthaeld als een koning, en veertien dagen na datum at hy nog van *Ma Tante's* korintebrood; want het was daer, geheel dien tyd door, alle dagen kermis geweest.

Kozyn had de kinderkens ook zoo lief, sprak hun dikwyls zoo zoet aen in 't fransch, dat Tante Dina hem byna niet meer kon missen. 't Was altyd: *mon petit chou par ci, ma bibiche par là*, en diergelyke schoone woordekens, welke uit zynen mond vloeiden.

Ondertusschen schartte *Mon Oncle* zoo dikwyls op den bodem van zynen broekzak, dat hy er gaten begon in te krabben; want kozyn was een kostelyke vogel. Overal waer men het hoofd instak, was het Hekels die trakteerde, en... 'Wat kan men ook al min doen voor zyne familie? Niet waer, ons Dina?'

- 'Zeker, ons Rika; kozyn is kozyn, er moet niet gespaerd worden.'

VII

Iedereen heeft zynen stryd op de wereld; ik heb het altyd hooren zeggen, en, by eigen ondervinding, begin ik te gevoelen dat het waer is.

Ja, wy allen te samen, arme, hoogmoedige schepsels Gods, die men menschen noemt, moeten bekennen dat wy, de eenen vroeg, de anderen laet, en toch elkeen op zynen tyd, eens het hoofd moeten buigen onder het lastje weedom dat ons, 't zy van hier boven, 't zy van den evennaesten, wordt opgelegd.

En wie is er nog de slechtste? Hy die alles langs den bitteren kant opneemt; hy die knort en mort over de zwaarte van het pak, en die altoos zoekt om het op de schouders van een ander te werpen. De goeden zyn steeds de besten: zy hopen altoos op een beter; en al is de weg nog zoo hobbelig en dor, toch trekken zy met goeden moed voort, en komen toch eens daer, waer de

zonne schynt, de rooze bloeit en de vogelen zingen.

O! ik wilde wel dat al de brave menschen eens te samen wilden doen; dan zou men iets anders zien! Dan zouden de weezeverdruckers, de volksvyanden, de dieven, de moordenaers, de valschaerds, de schynheiligen, de gierigaerds, de menschenstroopers en geheel het bendeken van Lucifer hun eigen zelve moeten dood loopen, wanneer zy met niemand anders dan met hun's gelyken mogten omgaen.

Maer wat doen zy, de brave menschen? Zy zwygen, en zuchten, en dragen hun leed in stilte. - 'T is misschien nog het beste, en, voorzeker, het gemakkelykste.

Wat kon Hekels nu al min doen, dan kozyn van Brussel eens te gaen bezoeken, daer hy er zoo vriendelyk toe verzocht werd?

Het stoomtuig blaesde en zuchtte als een hellekind. 'T was de eerste mael van zyn leven dat onze vriend zich op reis begaf, en dan nog wel op den yzeren weg; en al wat hy zag, en al wat hy hoorde, kwam hem zoo bovennatuerlyk voor, dat hy er byna de zinnen van verloor. Het scheen hem echter nog lang eer men te Brussel aenkwam; want kozyn had hem gezegd dat er maer eenige minuten noodig waren om er te komen.

Maer ach! het duerde zoo lang; want de man zat ook niet veel op zyn gemak: dat schuifelen en blazen ging hem niet. Hy werd al meer en meer bang, en 't deed hem regt goed, wanneer de trein eindelyk voor goed

stil scheen te willen staen, en de bediende haestig riep: *Les voyageurs pour Bruxelles changent de convoi.*

Hekels had van de geheele reeks fransch niet anders dan Brussel verstaen. Op een, twee, drie, was hy het rytuig uit en de stad in. Het kwam hem vreemd voor dat kozyn niet aen de statie was gekomen: hy had het hem nogthans vast beloofd. Hy getroostte zich echter met het gedacht dat hy hem wel ergens zou tegenkomen in de stad. Hy ging dan op zyn gemak en met goeden moed, de eene straet in, de andere uit. Maer hy kwam kozyn niet tegen. En het werd avond, en hy kreeg honger en hy kreeg dorst, en hy kreeg vaek, en hy werd moede. Hy begon aen zyne Frederika, aen zyn Lizatje en zyn Frederiksken te denken, en dan werd het byna hoog water.

- ‘*Medam!* kunt gy my hier niet logeren?’ vroeg hy in de herberg waer hy een glasjen nam. ‘Ik ben mynen kozyn komen bezoeken; hy moest aen de statie zyn, en hy was er niet. Misschien kunt gy my eenige inlichting nopens hem geven. Hy heet *Sarel*, en is koopmansklerk; het is de eerste mael dat ik naer Brussel kom, en ik loop hier verdoold.’

- ‘Maer, mynheer,’ sprak de vrouw, ‘gy zyt hier te Brussel niet.’

- ‘Hoe zoo? Ben ik hier te Brussel niet? Maer ik moest er *pertan* zyn. En waer ben ik dan, *Medam?*’

- ‘Wel, mensch lief, gy zyt hier te Mechelen. Men

heeft u dat zeker wel gezegd in de statie. Gy moest in een ander konvoi stappen.'

- 'Men heeft daer wel iets geroepen; maer ik heb het niet gehoord.' (Hy dorst niet bekennen dat hy geen fransch verstond).

Nu, nu, het was ook al zoo erg niet. Hy kon morgen vroeg ook naer Brussel gaen. De *Medam* was gespraekzaem, het avondeten was hertelyk, en Hekels had weldra vrienden met de magt in de herberg. Hy kwam daer ook in kennis met een heerken dat 's anderendaegs ook naer Brussel moest, en met wien hy geheel den avond druk aen 't klappen was. Zy kwamen, na vele vriendschapsbetuigingen, overeen samen te vertrekken.

Reeds vroeg in den morgen, en nog een uer voor de afreis, bevond onze held zich aen de statie; maer wien hy niet zag en nimmer meer zag was het heerken van den vorigen avond; en 't geen hy ook te vergeefs zocht in den zak van zynen langen frak, was het lynwaden borzeken met eenige vyffrankstukken er in, welke hy daer ter zyde had gesteken. Gelukkiglyk had hy nog meer geld in zyn ondervestzaksken steken, anders moest hy nog wel te voet terugkeeren.

Hy kwam te Brussel aen, afgemat naer ziel en lichaem. Het geschuifel en geblaes van den *vuerwagen* had hem weêr zoo veel schrik aengejaegd, dat hy zich vast voorstelde nooit meer op reis te gaen.

- *Un commissionnaire, Mochieu, un commission-*

naire! Mochieu, prenez la voiture! Par ici, Mochieu! Le programme des fêtes, prenez, Mochieu! Cinq centimes! L'omnibus, Mochieu, Cinquante centimes! entrez! entrez!

Hekels keek een wyle rond; wendde zich dan naer den treffelyksten van den schreeuwenden hoop, en vroeg nog eens naer kozyn *Sarel*, de koopmansklerk. Weldra kwam er een *commissionnaire* toegeschoten die hem zou geleiden. Waer naer toe? Geen van beiden wist het. Hekels betrouwde zich op zynen geleider, en de geleider dacht: hy zal my toch betalen, al komen wy ook nergens aen.

Was het nu de Voorzienigheid of het instinkt van kozyn *Sarel*, dat hem in de Nieuwstraet had gedreven; want hy verwachtte *Mon Oncle* niet meer? Ik weet het niet. Althans is het zeker dat Hekels nu in de haven was, en gewillig de vyftig centiemen aen den kommissionnaris betaelde.

Alles was dus wel. *Mon Oncle* werd uitnemend vriendelyk aenveerd. Er was goed eten in overvloed, en men wandelde van 's morgens tot 's avonds. Hekels was verrukt en opgetogen over al het schoons welke hy in Brussel zag. Er was slechts een enkel wolkje aen den gelukshemel van onzen held: daer kozyn met vele groote heeren omging, die onder elkander steeds fransch spraken, kon Hekels van hunne samenspraek niets verstaen, en dit bedroefde hem zeer. Hy besloot daerom,

terwyl hy nu toch de gelegenheid had, de noodige boeken te koopen, en fransch te leeren.

Hy ging dan, eens dat hy alleen op wandel was, in eenen boekwinkel, en vroeg naer fransche boeken. Men vraegde hem natuerlyk welke boeken hy begeerde, en hy antwoordde: 'dat het boeken moesten zyn waeruit hy nog al het een en ander kon leeren.' Was het een guitenstreek van den verkooper? Hekels betaelde nog al een schoon sommeken en vertrok uit den winkel met de filosofische werken van Voltaire onder den arm.

Wanneer hy nu zoo acht dagen dit hemelsch leventjen in de hoofdstad had gesmaekt, maekte hy gereedschap om naer huis te gaen.

Eer hy vertrok, sprak kozyn *Sarel* lang met hem over de *Assurantie-Compagnie* waervan hy deel maekte. Hy raedde *Mon Oncle* sterk aen, er een deel zyner penningen in te geven: met twee, dry duizend franks te storten, kon men de kinderen voor later een schoon inkomen verschaffen.

Hekels luisterde nog al toe, en kozyn liet hem de aenteekeningen zien van vele groote mannen, en wat nog beter was, een geheel kasken met vyffrankstukken; want kozyn en zyn makkers deden de zaken in 't groot. Nicodemus zette groote oogen open en zegde, dat hy er met zyne vrouw zou over spreken.

In het naer huis komen ging het hem beter dan in het heengaen. Hy kwam voor deze mael regtstreeks in

de geboortestad aen, werd zyn geld niet meer ontstolen; want na het aenkoopen der koeken voor gade en kroost, bleef er hem niets meer over.

Weken lang vertelde hy van Brussel en derzelver schoonheden; maer zyne vrouw zuchtte toch telkens hy er van begon, en het was ook al niet te verwonderen. Dit reisken had aen Hekels rond de honderd franken gekost, en Frederika begon thands meer dan ooit de weerde van het geld te kennen. Hare vroegere gewoonte van sparen kwam haer nu ook wel te stade; maer moest het zoo voortgaen, het zou weldra ook al niet meer helpen met sparen. Nu en dan hoefde zy ook al eens by hare zuster te gaen. De lezer kan wel denken waerom.

Fernandina bleef toch alles langs den goeden kant aenzien. Frederika mogt niet klagen over het verteeren van eenig geld: Hekels was goedhartig, braef en voldoende, en daerby moest hy toch zynen stand eer aen doen. Hy had dure boeken gekocht, het is waer; maer zyne vrouw moest er trotsch op zyn. Hy zou nu ten minste fransch kunnen spreken, en Dina hoorde zoo geern fransch spreken!

- 'Myne arme, kleine bloedjes,' dacht Frederika, mogt het hun maer niet hinderen! en zy zuchtte dikwyls, de brave moeder, en haer hart was somtyds zoo vol druk en bange zorg. Maer toch klaegde zy nooit. Zy droeg haer leed in stilte en hield het voor haer alleen.

VIII

Ondertusschen was vader Hekels druk aen 't leeren in zyne fransche boeken, en Mynheer de Pastoor zag en hoorde met vreugde dat hy gansch en geheel van gedrag veranderde.

Om een denkbeeld te geven van den yver, die onzen vriend bezielde, moet ik u slechts zeggen, dat hy in de eerste week zyner studie reeds vyf bladeren van buiten had geleerd. Hy meende natuerlyk dat hy fransch moest leeren gelyk hy het latyn in de kerk had gestudeerd - 't is te zeggen, dat hy op al de vragen en gezegdens, gelyk op *Dominus Vobiscum* zou moeten kunnen antwoorden.

De fransche tael scheen hem toch langer om leeren dan de latynsche, want Hekels had vieze gedachten omtrent dit punt. Hy dacht dat al het latyn in de kerk gebezigd wierd, het fransch voor de heeren en juffers

diende, en het vlaemsch voor burgers, werkliên en buitenmensen geschikt was. Hy dacht dat iedere stam, gelyk hy het noemde, zyn deelken woorden kreeg, en dan moest het niet moeiljelyk zyn. Had hy niet, met behulp van Mynheer den Pastoor op zes weken het latyn geleerd?

- 'Hekels is een geleerd en verstandig man,' zegde Tante Dina tot hare zuster; 'het zal de kinderen zeer wel te passe komen. Maer zeg eens, ons Rika, zouden wy de kinderen niet naer de school zenden? - Myn kleine Willem gaet nu in zyn vyfde jaer, en voor Frederiksken en Lisa begint het ook al tyd te worden.'

- 'Ik zal er Hekels eens over spreken,' zegde de moeder. 'Zy mogen zeer wel ter schole gaen; want zy beginnen verduiveld veel gerucht te maken in huis. Het is ook wat uwe schuld, ons Dina; Frederik heeft sedert eene maend al dry trommels aen stukken geslagen; uw Willem met zyn djakke⁽¹⁾ en zyne toppen komt hier ook lawyt genoeg maken; en Lisa doet ook al mede, want zy is gelyk een jongen. Gy moest hun dit alles niet koopen. Hekels is niet geern gestoord als hy aen 't leeren is, en de kinderen laten hem geene minuet rust.'

- 'Hoor eens, ons Rika, gy kent het niet om kinders te kweeken,' zegde de zuster eenigszins gebelgd,

(1) Zweep.

want zy was koppig op dit punt; ‘de kinderen moeten spelen en zullen spelen zoo lang ik hunne Tante zal zyn. - Wel! wel! zoudt gy de arme schaepkens misschien reeds willen doen werken!’

- ‘Maer Dina!’ sprak de moeder, ‘wat gaen ze dan naer de school doen?’

- ‘Zy zullen daer ook moeten een beetje spelen. Ik zal den meester zelf gaen spreken, en als ik myne redens zal gezegd hebben, zal hy hun laten spelen.’

- ‘Ik twyfel er aen, mensch lief; ik twyfel er aen. - Maer een gedacht, ons Dina; wy zullen ze naer de speelschool zenden; daer, gy weet wel, in het *katteschoolken*.’

- ‘In 't *katteschoolken!* in 't *katteschoolken!!*’ en Dina werd rood van gramschap. ‘Zy zullen naer de groote school gaen; naer de school van meester Renaldus. In 't *katteschoolken!!!*’

- ‘Gy moet u daerom zoo kwaed niet maken, Dina; het is altyd zoo, als wy van de kinderen spreken. Wy zullen zien wat er mede te doen is.’

De zaak werd besproken onder man en vrouw, en er werd beslist dat men Tante zou laten geworden.

Op eenen fraeijen morgen dan, haelde Fernandina haer kleed van rooden merinos uit de kas, hing haren besten mantel om, gaf den toekomenden scholier van meester Renaldus een klontje kandysuiker, twee groote

appelen en eenen koek; zy kocht hem eene nieuwe *djakke* en eenen top, en begaf zich by hare zuster.

Daer gingen de zaken erger. De twee losbandige kinderen wilden hoegenaemd van de school niet hooren. Tante had veel moeite inderdaed; maer het ging toch. Frederiksken werd eenen nieuwen trommel over den hals gehangen, en Lisa kreeg eene nieuwe pop.

Zoo haest men het hoofd op straet had gestoken, begon Frederiksken te trommelen, Willem te *djakken* en Lisa te gryzen. En alzoo kwam men by meester Renaldus binnen.

De goede man, die nogthans aen alle gerucht gewoon was, moest zich de ooren stoppen, zoo erg ging het er naer toe.

- 'Meester Renaldus,' zoo begon Ferdinandina, en zy gaf de kinderen alras eenig suikergoed om dezelve tot zwygen te brengen, - want Tante moest altyd zulke pillen in haren zak dragen: de kleine guiten waren daeraen gewoon. - 'Meester Renaldus, ik zou wel geerne de kinderen doen leeren. Zou het nu al tyd zyn om daarmede te beginnen?

- 'My dunkt dat het hoog tyd is, juffrouw Donckers,' antwoordde de schoolmeester, 'zy schynen my zoo nog al wispelturig, en zy beginnen het *commando* noodig te hebben. 'T is te zeggen dat zy moeten goed onder handen genomen worden.'

- 'Ja maer, meester, zy zyn toch braef en zoet. Allo,

Willemken! neem uwe klak af, jongen. Toe, Frederiksken! zeg goeden dag aen meester; hy is zoo zoet, Mynheer; en Lizatje dan! zy kan zoo schoon een kruis maken.

- Doe het eens, myn engeltje!’

’T was alles goed en wel gezegd. Willem zocht eene geschikte plaets om zynen top te roeijen; Frederiksken begon op nieuw te trommelen, en Lisa gaf eenen boosen gryns.

- ‘Ik ga hier heet werk hebben,’ dacht meester Renaldus, en hy begon van de geldkwestie te spreken.

- ‘Hoor, meester,’ zegde Fernandina, ‘ik zie op geenen prys. Alleenelyk verzoek ik u de kinderen alle uren een beetje te laten spelen. Frederiksken is toch zoo het trommelen gewoon, dat hy wel eene ziekte zou krygen, mogt hy het niet meer doen. Willem en Lisa staen ook al elk op zyn spel, en het kan u toch niet hinderen dat het gebeure.’

- ‘In de school trommelen! In myne school *djakken!* Maer, jufvrouw Donckers, gy weet zeker niet wat gy zegt?’

- ‘Ik weet het zeer wel, meester; en wat scheelt daer aen, als ik er wil voor betalen!

Meester Renaldus stond regt, trok zyne ondervest naer beneden, stak den arm vooruit, stampte met den voet, bezag Fernandina met eene onbeschryfelyke woede..... en ging naer het venster.

Dina werd bang, en de kinderen hielden op van

spelen. Na eene wyl keerde meester zich om, terwyl de koortsachtige bewegingen van zyn geheel lichaem lieten zien, dat hy ten prooi was aen de uiterste gramschap.

Zyn oog vlamde van toorn, en zyne stem beefde van verontweerdiging, toen hy de wreede woorden uitsprak: 'Zend die kinders naer de katteschool!'

Wat nu gedaen? Meester Renaldus bezag zyne horlogie, en wilde heen. Dina bezag de kinderen; de kinderen bezagen Dina. Renaldus haperde nog een weinigje met het wegzetten der stoelen, en toen sprak Tante Fernandina een goed woord tot hem:

- 'Ach! meester, ik heb de schaepkens zoo lief! En ik zou er van sterven moest er hun eenig leed gedaen worden. - Zie! ik zal liever dry mael zoo veel betalen als een ander, maer wees er toch niet hard mede. Laet ze toch nu en dan een weinig spelen.'

Er zyn menschen aen wien het schoon spreken byzonder wel staet, en die, wanneer zy een boos, hard of bevelend woord over de lippen krygen, - want het kost hun veel moeite, zy zyn er niet aen gewoon, - die, zeg ik, er zoo onbehagelyk en zoo weinig in hun schik uitzien, dat zy den evenmensch in gramschap stellen.

Fernandina was een van die menschen. Wanneer zy het harde: *Wat scheelt er aen?* uitsprak, was zy zoo leelyk, dat Renaldus onbermhertig werd. Maer wanneer de zoete woorden haren mond ontvloten: *Ach! meester,*

ik heb de schaepkens toch zoo lief! dan kreeg de booze man van daer even de schaepkens ook al lief. En die samensmelting van teedere gevoelens werkte magnetiek op het gemoed der kinderen, en zy kregen den meester ook al lief.

Mogt er steeds eene Tante Dina onder de twistenden wonen! Mogten al de vrouwen altoos gevoelen, hoe zoet het is, vrede te stichten! Het kost toch zoo weinig, en het brengt zoo veel op!

- 'Ja, broeder, zy zyn in de school by meester Renaldus,' zegde Fernandina tot Hekels, dien zy op de straet ontmoette met zyn pak boeken onder den arm, 'en ik hoop dat zy er zullen blyven. In den eerste had ik wat moeite, maer nu is toch alles wel, Goddank!' En Tante zuchtte.

- 'Maer waer gaet gy heen, broeder? Gy zyt op uw zondagsch?'

- 'Wel ik ga..... ik ga eens by mynheer den Pastoor.'

- 'Toch niet om u te doen onttouwen?' Fernandina was nog al luimig nu en dan.

- 'Dit ware grappig,' zegde Hekels; maer hy zegde toch niet geern waerom hy by mynheer den Pastoor ging. Dina vroeg het nog eens, en toen kwam het er langzaam uit: Hy moest mynheer den Pastoor over het

een en ander fransch woord raedplegen, welk hy in zyne boeken tegenkwam.

Tante wilde dan den broeder niet langer ophouden, en ging voort.

Allen die Hekels in eenige weken niet hadden gezien, bezagen hem met verwondering en droefheid, want de studie had vreesselyke sporen op zyne eerlyke tronie gegrifd. Hy was zoo mager geworden dat hy geenen mensch meer geleek.

Mynheer de Pastoor was er ook van ontsteld, en vroeg naer de reden er van. Nicodemus toonde zyne boeken, en zuchtte.

- 'Wel, wel,' zegde de goede herder, gaet gy u nu nog mager gaen lezen op uwe oude dagen?

- 'Het is niet lezen, Mynheer den Pastoor, dat ik doe; het is leeren. Ik leer fransch. Ik heb de boeken van Brussel medegebragt, en ik wilde u wel over het een en ander raedplegen.' En Hekels liet het titelblad zien.

Maer daer ging iets op in 't spreekkamerken! Nicodemus had zyn oude vriend nog nooit in zulke verontweerdiging gezien.

- 'Ellendige! de werken van Voltaire! maer het is het slechste dat het er ooit geschreven is. Gy loopt regtstreeks in uw verderf wanneer gy dit leest. Het is heidensch en zedeloos al wat er in geschreven staet.'

- 'Maer, Mynheer de Pastoor' zegde de ver-

schrikte zondaer, 'ik heb daer geen enkel slecht woord in gezien, en nogtans heb ik reeds honderd bladeren van buiten geleerd.'

De eerwaardige Pastoor keerde zich om; zyn toorn viel. Hy herinnerde zich met wien hy te doen had. Hekels had nooit een wordeken fransch verstaen, en bygevolg kon het vergift niet hebben gewerkt. Dit niettegenstaende deed de goede Herder een klein sermoen over de slechte boeken en schriften, en maende zynen ouden vriend aen nooit eenig fransch werk, om 't even hetwelk, in zyn huis te laten komen.

Hekels beloofde het met tegenzin; want hy had zoo geern fransch kunnen spreken. Het was zoo schoon, en men kreeg daer zoo een groot aanzien door.

- 'Het vlaemsch, uwe moedertael, is ook schoon, myn vriend,' antwoordde hem de Pastoor, 'het aanzien bekomt men niet met deze of gene tael te spreken; maer wel met zich eerlyk en deftig in de wereld te gedragen. - Doe uwe pligten als christen mensch, bemin uwen evennaesten, behertig het goede, en spreek dan maer vlaemsch; gy zult ook in aanzien zyn by al de treffelyke menschen.'

- 'Zie, Mynheer de Pastoor, ik geloof al wat gy zegt; maer ik ben by mynen kozyn te Brussel geweest, zoo als gy weet. Men sprak daer veel fransch, en het hinderde my zeer dat ik niet kon meêspreken.'

- 'Laet uwen kozyn fransch spreken, hy heeft het

waerschynelyk van doen. Houdt u by het vlaemsch; ik heb gehoord dat gy schoone verzen kunt maken. Tracht by den eenen of den anderen vriendenkring te komen, daer zal men u weten te waerden, en het zal u veel vermaek verschaffen.'

Hekels oogen glinsterden van vreugde toen hy van zyn talent hoorde gewagen. Zyn voornemen was weldra gemaekt. Hy zou verzen maken, ja, een groot dichter worden; en wie weet? hy zou misschien nog wereldberoemd zyn.

Mynheer de Pastoor wilde Hekels zyne boeken niet laten medenemen; hy sloot ze in een kasken waer hy alleen den sleutel van had, en dit was regt wys gehandeld van mynheer den Pastoor.

Terwyl de bezorgde herder het verloren schaep nu voor de tweede mael naer den schaepstal dreef, was Frederika bezig met haer hart aen Fernandina te openen.

- 'Het kon zoo niet meer voortgaen. Het jaer was nog op verre na niet ten einde, en reeds was al het inkomen opgeleefd. - Het hofstedeken te Gyzelbrechtegem was met honderd ponden groote belast, en de arme moeder verging van angst wanneer zy aen de toekomst der kinderen dacht. Hekels had haer van eene assurantie gesproken, die men op het hoofd der kinderen kon stellen, en dan waren zy voor hun geheel leven verzekerd. Maer waer zou men de vyf duizend franken vinden, die geenen intrest moesten opbrengen?'

Fernandina luisterde met aendacht, telde dan eene wyle by zichzelven op hare dikke vingers, en zegde dan kort en goed:

- 'Ons Rika, ik heb het gevonden. Ik belast myn huis met vyf duizend franken. Van het overige myner inkomsten kan ik leven. De intresten zullen ergens van komen, en de kinderen zullen verzekerd zyn.'

- 'Indien Hekels een ander mensch ware,' zegde Frederika, 'zou ik er niet aen denken. Maer gy weet, hy is gediensdig, goedhartig, geeft aen allen die hem vragen, en zoo lang hy geld ziet, weet hy van geen sparen. Ware het niet voor de kinderen!'

- 'Tut, tut, tut, ons Rika! gy zit weêral met muizennesten in uw hoofd. Gy gaet u nog wel bedroeven om dat gy eenen goedhartigen man en twee lieve kinderen bezit. Moet hy misschien een pezenwever, een zageman, een gierigaerd zyn, die geheele dagen knort en mort over de groote uitgaven.'

- 'Maer mensch, gy verstaet my niet! Hekels is braef en goed, en hoegenaemd geen verkwister. Maer hy verdompelt zyn geld in nietswaardige dingen. 'T is toch aerdig,' voegde Frederika er by, 'toen hy koster was, roemde hem iedereen over zyne gespaerzaamheid; hy was altoos by de hand als er in de kerk een stuiverken te verdienen was, en nu hy vrouw en kinderen heeft, handelt hy juist als of hy miljoenen bezat. Ik geloof dat het gemis aen bezigheden daer de oorzaak van is.'

- 'Welaen! ons Rika, wy moeten daer nu niet meer over spreken. Morgen of zoo, ga ik by den notaris om de zaak met hem te schikken. Hekels gaet met het geld naer Brussel, en alles is wederom wel. Gy zyt ook altyd gauw aen 't *lamenteren*, ons Rika. Weet gy niet wat moeder steeds zegde? en het is waer ook:

Geld verloren, niets verloren.
Moed verloren, veel verloren.
Eer verloren, meer verloren.
Ziel verloren, al verloren.'

En dit was nu Tante's politiek. - En dit is gewoonelyk het politiek van al wie nooit geld te kort heeft gehad.

IX

Het vros dat het kraekte. De kloefkens *klabetterden* als yzer op de gladde kasseijen. Iedere burger die zynen neus op de straet stak, was weldra door eene dampwolk omgeven. Er hingen lange kegels aen de dakpannen, en de mannen die met eenen zwarten baerd uit hunne deur staptten, hadden er eenen witten eer zy ter hunner bestemmingplaets waren.

'T was toch zoo koud in den winter van 1838! Menschen die in jaren lang geene andere woorden gewisseld hadden dan: 't is goed weder, gebuer, - konden wy een beetje regen krygen, het zou deugd doen, zeker, gebuervrouw - kwamen thands met schrikverwekkende gebaren uit hunne deur of op straet malkander toeroepen: Och Nelleken, wat is het koud! - Ach! Trezeken, zeker kind, wat is het koud! - Het heeft zoo gevrozen! - Wat dat ge zegt! - Het is zoo koud! Zeker is het

koud. - Zeker, Zeker! - Zyn dat dingen! Zyn dat dingen! Wat is het koud!

- Komt jongens! er is zulk eene schoone ysbaen regt over de kerk; wy zullen er op slibberen en slieren, dat zy zal blinken gelyk een spiegel - ja, zoodanig, dat al de kwezelkens er hunne beenen zullen op breken morgen vroeg. Komt aen! jongens; om 't eerst! Wy hebben nog een half uerken eer de leering begint. En avant, jongens! al te doen wat de *voorman* doet.

- 'Knop maer goed uwen frak toe, broeder! Zet een mutseken onder uwen hoed. Leg eenen sluijer om uwen hals. Vergeet uwe handschoenen niet. Hebt gy uwen *perplu?*

- Zorg toch goed voor het geld, man lief! Gy weet, ik heb het langs den regten kant in den zak van uwen frak gesteken. Vergeet het niet. Het is de geheele erfenis onzer kinderen welke gy medeneemt. - Zie! daer is de brief van mynheer den Pastoor, bestel hem zoo haest gy in Brussel komt; hy heeft het u zoo aenbevolen. En gy zult naer het antwoord wachten. - Neen, neen; kozyn zal dit niet kwalyk nemen. - Hy kan een weinig op de straet blyven.

- Zyt maer gerust; alles zal in orde zyn. - Welaen! Nu ga ik weg. *Adjuskens!* tot morgen of overmorgen!

- Slechts tot morgen, bid ik u, man lief.

- Vergeet de koeken der kinderen niet, broeder!

- Ja, ja, alles zal wel zyn.

- De goe *Vohaeigie* dan!

De lezer heeft het zeker al geraden: Hekels trekt naer Brussel met de vyf duizend franken van Tante Dina, om de kinderkens te gaen verzekeren.

'T was eene verzekering die zy daer kregen!

Frederika was eenige dagen te voren by mynheer den Pastoor geweest, om hem raed te vragen over de zaek. De liefde tot hare kinderen, de bange zorg voor de toekomst, hadden hare achterdocht en vrees opgewekt, en daerom besloot zy nadere inlichtingen te vragen over iets dat haer zoo nauw aen 't hart lag.

Mynheer de Pastoor kon haer ook al niet veel inlichtingen geven; hy wist niets over die assurantie-kompagnie. Alleenelyk bestelde hy haer eenen brief, dien Hekels zou medenemen voor eenen geestelyke zyner kennis te Brussel, en onze held had bevel ontvangen het geld niet af te geven vooraleer hy de verzekering bekomen had dat alles wel was.

Men kan zyn lot niet ontgaen; het staet geschreven.

Het stond zeker ergens ook geschreven dat Hekels de eene dwaze streek achter de andere moest begaen, want het gebeurde zoo.

Hy had aen kozyn laten weten dat hy naer Brussel kwam. Dit was al goed en wel, maer moest hy daerom zeggen dat hy de vyf duizend franken medebragt?

Kozyn was aen de statie met nog twee heeren. Zy konden nu wel vlaemsch spreken met mynheer Hekels.

- 'Maer, kozyn, het is zeker; ik moet den brief bestellen. Myne vrouw heeft het zoo bevolen, en Mynheer de Pastoor ook. - Wys my den weg; ik zal er wel alleen geraken.'

- '*Mon Oncle*, ik wil dat gy komt eten,' sprak het bezorgde familielid. 'Dezen achternoen ga ik zelf met u mede.'

- 'Och! kozyn, het is niet noodig dat gy medegaet. Frederika zegde, dat ik alleen zou gaen, en Mynheer de Pastoor ook. Gy begrypt het is om zoo 't een en 't ander te weten.'

Was het klaer genoeg?

Kozyn gaf de heeren eenen wenk, en de zaek was geklonken.

Wanneer Hekels nu wel geëten en gedronken had, leidde een der heeren hem naer de wooning waer hy den brief moest bestellen, en trok dan zeer bescheiden en met eene diepe buiging heen.

Nicodemus was zeer aengedaen over de brave handelwys, en morde inwendig over Frederika's achterdocht.

Hy schelde, en men leidde hem in een fraei gemeubleerd spreekkamerken. De meid deed hem neerzitten, en onze vriend maekte juist de bemerking in zyn eigen, dat het aerdig was dat er geen enkel *Lieven Heerken* te zien was in de kamer van dien Mynheer den Pastoor, wanneer er iemand binnentrad die hem met eene be-

deesde stemme vroeg, of men hem van eenige dienst kon zyn?

Hekels keerde zich ras om met eenen hartelyken goeden dag op de lippen, en bestelde zynen brief.

- 'Het spyt my, Mynheer; *Mon frère*, de Pastoor, is niet te huis,' sprak de ingekomene. - Het was een lief, poezelig ding van dry mael zeven, met eenen bril op den neus, gryze hairen, en zoet van stem en manieren.

Hekels zag de vermomming niet. Hy zag niet dat hy weêral gefopt was. Hy liet zynen brief opendoen en lezen.

- 'Wel! Mynheer Hekels, gy zy toch eens gekomen! Myn broeder heeft zoo dikwyls van u gesproken. Hy is de beste vriend van uwen Pastoor. Welaen! zet u neder; wy gaen een glas wyn drinken. Het zal *Mon frère* spyten dat hy niet te huis is; en vóór het einde dezer week komt hy zeker niet terug.'

Zou ik thands nog moeten zeggen, lieve lezer, hoe het verder ging? Ik heb er waerlyk den moed niet toe. Alleenelyk wil ik u melden, dat Hekels een glas wyn dronk met de gewaende zuster van Mynheer den Pastoor; dat zy hem ten vollen gerust stelde, en hy zich dan verhaestte zyn geld aen kozyn over te leveren. Maer om zyne zaken geheel in orde te doen, vertelde de domkop er nog by, hoe achterdochtig en bevreesd zyne Frederika geweest was. Iets waerom kozyn hartelyk moest lachen.

Hekels lachte ook, en de vrienden van kozyn lachten ook; en zoo had men plezier tot 's avonds, wanneer men naer de groote komedie ging.

Maer daer hield Hekels eensklaps op van lachen. Hy zag daer een juffertje dat verduiveld wel aen de zuster van mynheer den Pastoor van daer even geleek. En dit juffertje gaf kozyn eenen wenk.

Dit was zonderling. Hy moest het toch eens zeggen aen kozyn, en deze lachte dan ook al niet meer, maer vroeg hem: ‘of hy de groote byzonderheid niet kende die de brusselsche vrouwen kenschetste?’

- ‘En welke byzonderheid dan?’

- ‘Wel! dat zy allen zoo goed aen elkander gelyken.’

- ‘Zoo, zoo; wel dat wist ik niet.’

Alhoewel zyne zaken nu in orde waren, kon Hekels er zich niet toe besluiten om naer huis te keeren. Hy scheen met moeite de plaets te verlaten waer hy zyn geld liet; en ook een zeker voorgevoel bekleemde hem de borst. Hem docht dat hy nooit zyne vyf duizend franken zou terug zien.

Kozyn scheen hem thands veel vlugger; de deemoedige toon waermede hy *Mon Oncle* voorheen aensprak begon geheel te wyken. Duidelyk liet hy hooren dat hy voor eenige dagen behoorde op reis te gaen; de twee vrienden kwamen nu en dan eens al morrende het hoofd in de kamer steken. Kortom, Hekels begon te gevoelen dat hy

te Brussel kon gemist worden, en hy reisde af. Eenige uren later vertrok kozyn met zyne twee vrienden en de zuster van den gewaenden pastoor naer Antwerpen en van daer te scheep naer Amerika, om in het nieuwe werelddeel hunnen nyverheidstak op eene grootere schael te gaen uitoefenen.

- 'De kinderen zyn nu toch verzekerd,' zegde Tante Dina, en verder zag zy niets.

Frederika bemerkte wel dat haer man stiller en meer terughoudend was geworden sedert zyne reis naer de hoofdstad; maer zy dacht dat het een gevolg was van het geregeld leven welk hy nu leidde.

Inderdaed, Hekels had, volgens den raed van Mynheer den Pastoor, geheel en al van de drinkgezelschappen afgezien. Nu en dan slechts begaf hy zich in den eenen of anderen vriendenkring, en daer ontwikkelde zich zyn dichterlyk talent, dat hem, helaes! ook zoo vele wederwaardigheden moest berokkenen.

Langzamerhand verdreef de glimmende zon der poëzy de zwarte wolken die zyn brein verduisterden, en in zyne droomenwereld begon hy te vergeten al wat hem omringde. Ja, menigwerf kwam hy uit den tuin of van de straet geloopen, om met haeste een vers op te schryven, (want het ontschoot hem nog al ligt), en zyne vrouw was zoo zeer aen den uitroep gewoon: 'Haest u, vrouw! geef my pen en papier, ik heb een vers gevonden!' dat zy, telkens dat haer man de keuken kwam ingestoven,

zich verhaestte pen en inkt voor den dag te brengen. Tante Dina echter, behertigde zich nog meer. Niet alleen liep zy, in zulke gevallen, zoo haestig hare vette krachten het haer toelieten; maer daerby droeg zy gestadig pen en inkt op zich, ten einde Nicodemus, op de wandeling of op straet, te kunnen gerieven wanneer zyne dichtkoorts hem mogt opkomen.

Die goede Fernandina! Altyd bezorgd om het welvaren van anderen, altyd bekommerd over het geluk van hen die haer omringden, bekreunde zy zich, hoe langer hoe min, met hetgeen haer eigen belangde.

Door de gedurige voorschoten aen hare zuster, werd haer inkomen merkelyk verminderd, en moest zy ontbeeringen onderstaen, die in hooge jaren bitter moeten vallen aen iemand die er niet aen gewoon is. De kinderen plaegden haer van 's morgens tot 's avonds door hunne steeds toenemende grillen; maer dit alles gevoelde zy niet. Beminnen was haer leven; en de kleine dwingelanden, die zulks reeds zoo wel ondervonden, wisten Tante op eene manier aen te vallen, dat zy hun niets kon weigeren.

Meester Renaldus werd dubbel geld in de hand gestoken, opdat hy de kinderen alle verdriet zou sparen. Dry jaren zyn er verlopen sedert Tante dezelve ter school leidde, en nog hebben Frederiksken en Lisa geen enkel oog in hun boek geslagen, alhoewel zy maendelyks twee dobbele zielentroosten verslyten. Integendeel

kunnen zy beide, (Lisa zoo goed als haer broeder), zeer wel djakken vlechten, toppen roeijen, kikvorschen vangen, meikevers plagen, glazen breken, steenen werpen en menschen tergen. Daerby kan Frederiksen zeer wel alle geluid namaken; hondengeblaf, kattengejank, schapengebleet, hanengekraei, zwynengeknor, muizengepiep, ezelgeschreeuw, enz., enz. Nu, te lang om te melden.

Willem, min talentvol in dit vak, kan, integendeel, al zeer goed lezen, en verslyt slechts een enkel boeksken per maend.

- 'Maer het is zonderling, Hekels,' sprak Frederika zekeren morgen tot haren man, terwyl deze laetste bezig was zynen bundel gedichten te overzien om dezelve in druk te geven; 't is zonderling dat wy niets hooren van kozyn van Brussel. Gy weet, het is reeds zoo lang dat gy er heen zyt geweest; wat dunkt u daer-van?'

- 'Wel, vrouw! ik denk..... ik zal toch eens moeten naer Brussel gaen voor myn boekwerk, en dan kan ik eens zien.'

- 'Maer, manlief,' sprak de moeder, aen wien het denkbeeld van 's mans reis naer Brussel weinig tegenlachte, 'gy hebt immers reeds aen eenen anderen drukker gesproken. Wy zouden misschien wel door Mynheer den Pastoor iets kunnen vernemen; ik weet niet, maer ik word bang. My dunkt dat kozyn wel alreede zou

kunnen geschreven hebben. In den eersten was hy zoo beleefd!’

- ‘Wees zonder vrees,’ zegde de verstrooide echtgenoot, terwyl hy gansch opgetogen zyn laetste dichtstuk overzag, ‘wees zonder vrees; kozyn is toch van de familie.’

- Luister eens goed, vrouw; ik ga u myn laetste gedicht eens voorlezen, ‘zegde Hekels eenige stonden later;’ gy zult hooren hoe schoon het is. Luister eens, Frederika, het heet: *Den lof van den yzeren weg*.

- Hoe! manlief, *den lof van den yzeren weg!* Maer dit is immers een ding, dit is geen mensch.’

- ‘Vrouw, hoe slecht verstaet gy de dichters! Bezingt men niet even de onbezielde als de bezielde wezens? Zie! hier heb ik iets op de maen; hier een gedicht op de bladeren, en verder iets over de zon, over de sterren, over den donder, over den weerlicht en over myn veste.

- Luister eens, vrouw. Dezen avond lees ik het zoo voor in onzen kring.

Hekels hoestte en begon. Wy zullen hier eenige strofen laten volgen, ten einde aen den goedgunstigen lezer te bewyzen dat Hekels gelyk had.

Wanneer men bemerkt,
Hoe alles daer werkt
In 't machien,

Men is als ontgeest,
Men ducht en men vreest
By dit zien.

Het ronkt en het tiert,
Het ruischt en het zwiert
In de lucht.
En al wie het ziet,
(En wie ziet het al niet?)
Is beducht.

O! yzere baen!
Door u is 't gedaen
Met den gang.
O! sterk *locatief!*
Gy zyt ons gerief,
Blyft het lang!

Lieve lezer, ik geloof dat gy er voor het oogenblik genoeg van hebt, en dat gy overtuigd zyt van hetgeen Hekels zegde: dat men zoo wel de onbezielde als de bezielde wezens kan bezingen, wanneer men maer dichter is. Te dien tyde zong de man dat nog voor niet; had hy eenige jaren gewacht!...

- 'Frederika, gy luistert niet! Vrouw, vrouw, wanneer zult gy u toch van de banden ontdoen die den slavyken mensch aen de aerde knellen? Wanneer zult gy luisteren naer de stem des dichters die tot het hart spreekt, en zegt..... en zegt.....'

- 'Bazinne! Bazinne! de soepe brandt aen!' roept de meid, en met eenen: 'Och Heere!' loopt de bazinne de keuken in.

De moraliteit van dit kapittelken is: dat de groote dichters nooit zouden mogen trouwen.

X

Ik geloof dat alle menschen in dit geval zyn, namentlyk, dat als zy een nieuw kleedingstuk binst den dag mogen aendoen, zy er van 's morgens, by het ontwaken, reeds aen denken. Ik ben toch alzoo, lieve lezer; en gy zeker ook? Al had ik slechts eene nieuwe slaepmuts! Dis is een *raer* gevoelen dat ons overbleef van de kinderjaren. Er is daer niets aen te doen. De dichters zelve zyn daervan niet vry. Onze Hekels is er een levendig bewys van.

Op eenen zondag morgend, van dry uren reeds wreef hy zich blymoedig den slaep uit beider oogen, keek nog eene wyl rond, en dan den bedde uit. Er was by hem dubbele jubilatatie: Hy had een paer nieuwe laerzen en eene nieuwe broek met *sous-pieds!*

‘Man lief! het is nog zoo vroeg,’ sprak zyne vrouw, ‘staet gy reeds op?’

‘Ja, Frederika. Het ziet er my zoo laet uit.’

- ‘Maer, mensch, er is nog geen licht te zien. De zon is nog niet opgestaen.’

- ‘De zon is zeker op, vrouw; maer gy kunt ze nog niet zien. Zy zit ginds nog achter de hooge boomen.’

- ‘Zou zy misschien bezig zyn met zich te kleeden, vriend?’ merkte Frederika lachend. Maer dit viel slecht.

- ‘Vrouwe, gy zoudt beter doen my te zeggen of myne broek en myne laerzen reeds te huis zyn. Gy weet, dit duldt geen uitstel; ik heb van daeg eere te bezigen.’

- ‘Neen, Hekels, dit weet gy immers ook. De kleermaker zal heden morgen uwe broek zenden; maer de laerzen, geloof ik, zyn gisteren avond aen de meid afgegeven.’

- ‘En gy weet dit maer zoo wel? Het is schoon uwen man zoo in achterdenken te laten, als gy weet dat hy eere te bezigen heeft. Maer ik zal aenstonds by den kleermaker gaen; ja, ik zal het hem eens vragen, of hy misschien met my, met een man als ik, zou durven lachen..... Hebt gy hem gezegd, vrouw, dat ik heden, voor de eerste mael, in 't publiek, myn groot dichtstuk ga aflezen?’

Maer Frederika was wederom stillekens ingeslapen, en de zon, die ook geene nieuwe laerzen aen te doen had, scheen mede geen lust te hebben om vroeger dan naer gewoonte op te staen.

Hekels moest zyn ongeduld verkroppen, terwyl hy met haestige stappen de kamer op en neêr ging.

Eindelyk brak de dag aen, een fraeije, vrolyke zomerdag. Alles begon stillekens te wemelen in de ryke velden; ieder grashalmtje trilde onder zyn druppelken dauw; de vogelen zongen zoeter dan ooit, en het werd zondag in de kleine stad.

By niemand was die schoone zondag zoo welkom als by onzen vriend Hekels. Hy moest, gelyk de lezer weet, dien dag zyn groot dichtstuk met de vrienden gaen voorlezen in een naburig dorp waer er ook veel liefhebbers woonden van zyn buitengewoon talent.

Met grooten moed trok hy dus zyne laerzen aen die een weinig spanden, en daerna zyne broek met *souspieds*. - Tante Dina kwam juist binnen gelyk hy de zolderdeur opendeed. Hy was zoo wel aengedaen, dat zyne eigene schoonzuster hem niet kende. De kinderen riepen luid op van vreugde. Lisa spiegelde zich in vaders nieuw schoeisel, en Frederiksen gleed met zyne pollekens over vaders nieuwe broek. Kan men gelukkiger zyn?

- 'En zie! daer komt nu juist eene spin voor onze oogen, broeder; dit is maer een slecht voorteeken. 't Is toch spytig!'

- 'Dit is niets, zuster. Wees maer gerust; ik zal rond den noen eens tusschen de boonen gaen, daer zyn

zoo vele spinnekoppen, en gy weet, 's noens brengt dit geluk by.'

- 'Broêr, gy zyt een man van raed en daed. Ja, ik bewonder u. - Rika,' voer zy tot hare zuster in geestdrift, 'uw man heeft meer verstand in zyn klein vingerke (en zy liet het hare zien), dan wy allebei in ons groot lichaem. Dit komt nu van geleerd te zyn. Kinders, kinders, luistert altyd naer hetgene vader zegt, en leert altoos goed!'

Rond den noen haelden Frederiksken en Lisa hunnen vader van tusschen de boonen. Hy was letterlyk bedekt met spinnekoppen. Hy mogt dus gerust op reis gaen naer het naburig dorp: er kon hem niets dan geluk overkomen.

Met het hart vol moed en glorie, zyn dichtstuk onder den eenen, eenen grooten regenscherm onder den anderen arm, en een goed gevold geldbeurzeken in den zak, trok hy op met de vrienden.

Te oordeelen naer hetgeen ik naderhand vernam, moet Hekels dien dag veel eer behaald hebben. Men had hem op eene tafel gesteld, en zyn hoofd met lauweren gekroond. Hy werd: *de man zyner eeuw; de groote dichter van 't vaderland* genoemd, en in die hoedanigheid rond het dorp gedragen. Zyn hoed, zyne horlogie en zyn geldbeurzeken bleven in het gedrang achter; maer kan men aen zulke nietigheden denken in dezen zoo roemvollen dag? Een ander mogt het in 't hoofd

krygen; maer hy, de groote dichter! hoefde hy het uer te weten? hy, die in der eeuwigheid zou leven? hy, die onsterfelyk was door zynen roem? hy, voor wien het nooit nacht moest worden? hy, die zelf de verlichter was, de groote verlichter der eeuw? Hoefde hy eenen hoed? was hy niet met lauweren gekroond? met lauweren die hem tot op de oogen en tot diep in den nek vielen, zoodanig dat zyne bloote kruin als eene heerlyke zon er van boven uitstak? - En het geldbeurzeken? O kleinigheid! Werd hy niet overladen met goed eten en drinken, tot zoo verre, dat om zoo te spreken, zyn eerbiedwaardigen persoon er gansch vochtig van wierd?

Geheel vervuld met zulke gedachten, genoot onze vriend al het zalige van het *heden*; hy legde zyne handen gekruist op zyne borst en viel in slaep.

Wy zullen hem wat laten slapen, en terwylen eens gaen zien hoe het zyne vrouw stelt.

Het spyt my inderdaed, lieve lezer, dat ik er u moet heenleiden; want het ziet er daer zoo vermakelyk niet uit als men wel zou denken.

Frederika komt daer juist te vernemen door Mynheer den Pastoor, die inlichtingen gevraegd had te Brussel, hoe Hekels zich daer heeft laten foppen, en hoe die Assurantie-Compagnie een deugenietsbendecken was.

Die tyding viel hard aen de arme moeder en byna even zoo bitter aen Tante Dina. Maer toch scheen geen van beider vrouwen de schuld op Hekels te leggen. Hy

had gehandeld om een betere, en dan voegde Dina er later in den avond by, toen het reeds tien uren werd en Hekels nog niet t'huis kwam, terwyl zy er zoo angstig op wachtten: 'Troost u maer, ons Rika, ik heb altyd hooren zeggen, dat alles een *instrement* kan zyn voor onze zaligheid. - Voor u is Hekels dit *instrement*, en zoo komt gy nog gemakkelyk in den Hemel.'

Juist op het oogenblik dat Tante die woorden uitsprak, kwam het *instrement* binnen. Maer in welk eenen erbarmelyken toestand!

Fernandina greep naer iets om te smyten: zy dacht dat het een kwaeddoener was. Hare dwaling was echter van korten duer. Weldra herkende zy den schoonbroeder onder de lauweren die zyn hoofd nog sierden. Maer, ik zeg het nogmaels en met spyt; in welken erbarmelyken toestand kwam hy te voorschyn! Vol stof en slyk, zwymeldronken en met de armen uitgebreid stond hy daer, de grootste dichter van 't vaderland, en geene andere woorden kon hy meer uitbrengen dan: *Rika, geef my eenen boterham!*

Zyne vrouw gaet al bevende naer de kas, terwyl Dina smartvolle blikken naer hem stuert, en Frederiksken en Lisa hunne krullekopjes door de halfgeopende zolderdeur steken en hartelyk lachen om vaders drollig aengezicht.

XI

Ik zou wel willen weten of er eenig mensch te wereld geerne verhuist, 't is te zeggen geerne van den zolder tot den kelder loopt om allen ouden *brol* samen te garen, zoo als oude cartonnen-doozen met alle soorten van onnoemelyke dingen opgepropt, koperen vyskens en ringskens; nagelkens, stopsels, vervuilde medecyn-fleskens, gebroken porcelein, beroeste sleutels, berdekens; oude stoven, yzeren buizen die nog ouder zyn; ontbiede stoelen, vermolmd kaskens, bessemstokken, versletene borstels, bakskens vol stof en spinnekoppen, haekskens, muizevallen, gebroken manden; leelyke mantelstokken, waer nog lange nagels in steken, waer men zich aen kwetst en zyne kleederen aen scheurt, en dan geheele regimenten oude schoenen en laerzen die u daer staen aen te staren als waren ze nog vermoeid van de lange wandelingen die ze gedaen hebben, enz... Ja, ik zou wel

willen weten of er iemand ter wereld dit alles geerne te midden zyner keuken ziet staen, al moest hy nog niet mede helpen naer boven of beneden brengen.

't Is herfstdag en het regent blaeskens; de goten kunnen in tyds het water niet drinken en spouwen het van omhoog op de voorbygangers; de roosters der straet zyn versluisd, en voor menige deur staen er groote beken water waerin kleine jongens met bloote beentjes zich braef en bly verlustigen.

O! wat een heerlyk regentje voor iemand die het van achter de vensterruiten mag begluren.

By Hekels wordt de straetdeur dikwyls open en toe gedaen en daeruit worden groote vrachten beddegoed en meubels op eene kar geladen en by Tante Dina binnengebragt. Na wys beraed heeft men goed gevonden al te samen te wonen om de kosten der huishouding te verminderen. Fernandina schynt verrukt over deze verandering van zaken. Hekels heeft ze wel willen goedvinden en geeft, met groote statigheid, bevelen aen werkliên en huisgenooten tot het plaetsen der schryftafel, boekwerken en manuscripten. Frederika is bedrukt, de arme moeder, en alhoewel zy haer leed verkropt zoo veel het haer mogelyk is, kan men toch bespeuren dat zy bitter moet lyden; zy alleen heeft alles nauw uitgerekend en bevonden dat men met groote gespaerzaamheid moeite zal hebben om rond te komen.

Sedert hy kennis kreeg van het ongeval te Brussel en

sinds den roemvollen dag waerop hy zyne verzen ging voorlezen, schynt Hekels ook een weinig meer huishoudelyk gezind te zyn; want thands spreekt hy van een groot plan dat hy in het hoofd heeft om al de zynen weder gelukkig te maken.

Frederiksken, Lisa en Willem brengen het kleingoed over by Tante Dina en schynen byzonder in hunnen schik te zyn. Zy wyken nu en dan een weinig ter zyde met hunne vrachtjes om de kleine jongens te bewonderen, die in het morsige water over en weer spartelen. De bekoring wordt echter zoo dringend dat zy genoodzaekt zyn, hunne mandekens met kopjes en glazen gevuld, tegen den gevel van een huis te stellen en op een, twee, drie! te gelyk in het water te springen.

Het gevolg van dien sprong is byzonder noodlottig geweest aen Frederiksken die er lange nadien, uit oorzaak eener verkoudheid, kwade oogen heeft van behouden.

- 'Zie, zuster, het doet my regt vermaek dat wy thands weder by elkander zyn,' sprak Dina wanneer nu alles in orde was en de kinderen rustig aen het droomen waren; 'zie, het doet my regt vermaek; wy gaen een goed kopje thée drinken, daarmede zult gy geheel hersteld zyn. Maer wees toch eens vrolyk, Rika, waeraen denkt gy toch?'

- 'Bekommer u niet om my, Dina; ik ben wel, zeer wel. Ik dacht daer zoo even dat het voor u niet zeer

aengenaem moet zyn, zoo in eens zulk een groot huisgezin te krygen.

- 'Frederika, ik geloof dat gy wederom gaet beginnen met droeve dingen te zeggen..... zie, ik ga dan liever naer myn bed.'

- 'Wy moeten toch eens met elkander spreken, zuster, het is noodig.'

- 'Nee, nee, niet heden avond, Frederika, morgen; dan zullen wy met Hekels eens goed beraedslagen.'

- 'Hekels kan by de beraedslaging zeer goed gemist worden, Dina; ik wilde liefst met u alleen zyn. Gy weet, met ons beider inkomen is het onmogelyk rond te komen. De kinderen kosten hoe langer, hoe meer, en..... ik zie er geen uitkomen aen... Wy zullen de meid wegzenden, ik kan zelve wel werken. Maer ach! als Hekels zoo veel geld blyft verteeren.....!'

- 'Frederika, begin toch, in Gods naem, niet te klagen of ik ga heen... Ik stem met u overeen: wy zullen de meid wegzenden en wees gerust, het zal wel gaen. Zyn wy niet gezond, God dank? en de kinders, hoe bloeiend zyn zy niet! O, Frederika! al hebben wy eenige redenen tot droefenis, wy hebben er ook zoo veel tot verblydens. Ik wil ze u niet opnoemen, thands zyt gy te slecht gestemd.'

- 'Gy bedriegt u, zuster, ik ben nu niet slechter gestemd dan gewoonelyk, maer wanneer ik aen de toe-

komst denk, dan kryg ik soms eene koude rilling door de leden. Neen, wy kunnen er niet komen, het is onmogelyk. Daerom, Dina, luister eens goed;’ en de stoelen werden nader by elkander gebragt en er straelde zoete hoop en blyde moed uit Rika's blikken. ‘Luister eens goed, ik ga u zeggen wat ik heb gedacht. Indien wy eens weer eenen winkel openden? Ons klein handeltje van vroeger herbegonnen? Zeg, Dina, is dit niet goed gedacht? Ik voel my nog zoo jong! ja, wy zouden het beiden nog op goeden voet kunnen brengen.’

Fernandina bleef eene wyle ernstig nadenken, bezag hare zuster eenige stonden en dan gingen de zoete hoop en het vaste besluit in haer over. Lang, nog zeer lang spraken de zusters met elkander, en met een blymoedig hart en verjongden moed zagen zy weer het leven in

Wanneer Hekels later kennis kreeg van de zaak, maekte hy wel eenige tegenwerpingen maer het duerde niet lang; weldra zag hy zich, in verbeelding, aen het hoofd van een groot handelshuis, vóór eenen lessenaer gezeten, met eene pen achter het oor en vele inktplekken op zyn halfhemd.

De geheele winter door was men druk aen 't werk in het huis van Tante Dina: er moest nagezien, aengekocht, berekend en besloten worden; metsers en timmerlieden moesten het huis tot eenen winkel schikken en er werd niet weinig gezaegd en herzaegd, geplaetst en herplaetst, tot dat men eindelyk tot eenen goeden uitslag kwam.

Gedurende al dien tyd wandelde Hekels als eene droomende ziel tusschen het steengruis en de moortelbakken. Raedselachtige woorden kwamen, nu en dan, uit zynen mond en met vreemde gebaren wandelde hy soms het huis op en neêr. De beide vrouwen wisten niet wat te denken, maer waren destyds te zeer met hunne zaken bezig om zich lang met Hekels te bekommeren. Ziende dat men zich der moeite niet gaf hem te ondervragen, besloot hy dan zyn gemoed lucht te geven en alles te verklaren.

Op eenen morgen dan, wanneer allen gereed waren het ontbyt te nemen, kwam hy eensklaps voor den dag, geheel in zyne beste kleederen uitgedoscht, statig met den eenen arm vooruit en bevoel eene volstrekte stilzwygendheid. Hy kwam eindelyk aen het verwonderde huisgezin aenmelden dat hy heden aen zyn groot prozawerk ging beginnen, dat hem zoo veel geld en roem moest aenbrengen, zoo veel dat iedereen er zou van verwonderd zyn. Zulk een reuzenwerk was er nog niet bedacht. Het zou eene uitgestrekte beschryving zyn van al wat er bestond, opgehelderd met verzen en zangstukken van allen aerd en van alle slach, en voor titel voerende: *De Samenleving*.

Wy zullen in het volgende hoofdstuk daer nog eens op terugkomen; want het is noodig dat de lezer wete op welke wyze onze vriend later den naem van volksschryver verkreeg; eenen naem dien hy wel zich zelven

toeëigende, maer welke toch zynen roem moest staven, en al andere schryvers, hoe groot ook hunne verdienste mogt wezen, ten onderen moest brengen.

Met de eerste dagen der lente opende vrouw Hekels haren winkel en het mogt wel een groot geluk geheeten worden dat alles zoo naer wensch afliep. Niet zoohaest was de ware te koop, bestaende uit fraeije kanten, witte goederen, lynwaed, enz., of de klanten boden zich in overvloed aen.

De beide zusters hadden altyd zoo eerlyk en zoo voortreffelyk met iedereen omgegaen dat al de brave lieden het zich tot eenen pligt rekenden dezelve in hunne poogingen te ondersteunen, en zich beyverden om hun de taek gemakkelyk te maken.

Zoo ging er een jaer voorby. De kinderen werden ook wyzer en schooner by elken dag die voorby ging, en ware het niet geweest van Frederiksken die nu voor goed kwade oogen kreeg, Fernandina had wel mogen zeggen dat zy nooit zoo gelukkig geweest was. Hekels, nu geheel ingekeerd, ging nooit meer uit, ten zy voor het aenkoopen der boeken die hy noodig had tot het voltoojen van zyn groot werk, en zat den geheelen zomer en den winter die er op volgde, neerstig aen het schryven. Frederika ging er moedig door met haren winkel en kreeg al hare vrolykheid van vroeger terug.

Mogt het nu zoo blyven! Mogt myne taek nu volbragt zyn, en mogt ik voor slot er by voegen: en zoo

leefden zy allen gelukkig tot dat zy stierven. - Maer neen, ik moet nog zoo veel vertellen en het ergste komt nog van achter. - Wapen u dan met moed en geduld, lieve lezer; men leest toch maer een mael het zelfde boek en, *ma foi!* zou de franschman zeggen, Hekels is toch een man der moeite weerd om er zich een weinig mede bezig te houden.

XII

Hoe zalig is de rust na den volbragten arbeid! Luijaerds, leegloopers en windbuilen kunnen zich geen denkbeeld vormen hoe schoon, hoe vredevol, hoe helder hy kan zyn de avond van eenen werkvollen dag! en hoe gelukkig zyn zy niet die hem ten vollen kunnen genieten! In wier rein, eenvoudig gemoed nooit een storm losbreekt! Wier mond nooit eene klagt uitbrengt en wier moed niet bezwykt onder den last des arbeids!

Zy is zoo vermoeid de goede moeder Hekels, dat haer gebedenboek stillekens hare hand ontglipt en zy na eenig knikken en buigen eindelyk in slaep valt.

Overigens is er niemand in de keuken dan Frederiksken die met gespannen aendacht al de bewegingen der moeder gadeslaet. Niet zoohaest heeft de slaep hare oogen geloken of de kleine guit haelt met haeste een klein mesken te voorschyn en begeeft zich naer den

anderen hoek der schouw. Wal hy daer sedert eenige dagen zoo yverig verrigtte zou welligt voor iedereen een raedsel zyn gebleven ware het niet dat hy nu en dan zyn hart lucht geeft door eene alleenspraek. 'Een, twee, drie, vier, vyf... kon moeder nog een weinig slapen, misschien geraek ik nog wel tot tien. - Vyf honderd zes en tachtig! hoe veel toch! neen, voor Sint-Niklaes - dag kom ik er niet! - Tante meent dat ik zoodom ben, en dat ik niet weet dat er daer speelgoed in geborgen is. Om dat ik eenen groenen lap voor de oogen heb denkt zy dat ik niet zie! O wat geluk! ik heb er reeds tien losgekregen. - Willem, het Godskind, zal met eenen neus staen, met al zyne geleerdheid, wanneer ik met myn schoon speelgoed voor hem zal komen! Hy kan al lezen de groote Mynheer! En Lisa, neen, die krygt ook niets. - Ik zal haer eens leeren stof en assche in myne oogen blazen... Doef, doef, doef! hoe helder klinkt het niet! ik ben zeker dat er glazen trompetjes in zitten. - Morgen kryg ik vyf centen van vader als ik wel toeluster op hetgeen hy voorleest. - En als ik dan kan gebaren dat ik bang ben en beef als hy zeer luide voorleest, dan kryg ik nog meer. - Mietje Schelpe zegt dat vader een schaep is zonder wol. - Wat wil zy zeggen? - een schaep zonder wol! hy is aerdig vader, ja, zeer aerdig; want ik mag hier al doen wat ik wil, hy zal toch niets zeggen - Ware ik hier altyd met hem alleen! wat een leventje, hoe veel lange spekken zou ik niet mogen

eten en myn werk zou ook weldra ten einde zyn! Maer als Tante hier is, dan valt er niet veel te doen - 't is altyd: 'Frederiksken, kom hier kind, dat ik uwe oogskens verbinde - wat doet gy daer? zet u daer niet op, dat zyn de zetels van grootvader, zaliger memorie, en gy mogt ze nooit aenraken... Ja, ja, nu weet ik waerom zy my dit alles verbiedt. Maer, 't en is algelyk zoo niet. Zy moeten los, en zy zullen los... Ha! daer komen de beslagmakers te huis van het lof. Frederik, jongen, 't is er ook mede gedaen voor vandaeg.'

Wat is die Lisa Hekels toch een fraei, bevallig, mollig en bloeiend meisje geworden! Haer blauw oog flikkert onder de zwarte wimpers zoo helder als de avondstar. - Geen wolkje is ooit op het blanke voorhoofd te zien, en een schelmsche glimlach speelt gestadig om hare lippen; want Lisa is vrolyk, en altoos op kleine guitenstreken uit. Willem, haer speelgenoot, sinds Frederiksken kwaed licht begon te verkoopen, heeft veel van haer wispelturig karakter te lyden; maer Willem is verstandig, hy leert zoo wel; en Lisa is zoo lief dat hy geerne om harentwille, iets verdraegt.

Lieve lezer, wilt gy nu weten hoe Hekels zyn groot boekwerk tot stand bragt? Kom met my mede naer den boekhandelaer als gy u de moeite wilt geven. Hekels is daer in onderhandeling met een man van middelmatige lengte, noch schoon, noch leelyk, noch oud, noch jong,

noch bot, noch beleefd, maer verduiveld slim, en zoo gevoelig aen de schoonheid der litteratuer als een uitgemergelde zwavelstok - nu om kort te maken, met eenen drukker, uitgever van boekwerken. - Daer deze nochthands tot de hoofdpersoonen onzer geschiedenis niet behoort zullen wy er juist maer van zeggen het geen noodig is.

- 'Mynheer Hekels, naer ik hoor wilt gy dry honderd afdruksels van uw werk? welnu ik heb het overzien en dit kost juist vyf honderd en vyftig franken; indien gy er u by houdt er printen te doen instellen, dan betaelt gy ongeveer honderd franken meer.'

- 'Ja, Mynheer, er moeten printen in; anders verliest het werk te veel van zyne waerde. Hebt gy er niet hier en daer aenteekeningen in gezien wanneer gy het gelezen hebt - welnu het is daer dat de printen moeten staen.'

- 'Ik heb uw werk niet gelezen, Mynheer. Wy, boekdrukkers, lezen nooit eenig werk; wy overzien het, tellen de bladeren en berekenen dan hoe veel het moet kosten.'

- 'Hoe! gy weet niet hoe schoon het is, hoe gevoelvol, hoe roerend!.. O! Mynheer, dit is te veel. Kom, ik ga u eenige bladeren voorlezen, dan zal de prys weldra gemaekt zyn.

- 'Neen, neen, Mynheer Hekels, myn tyd is te kostbaer; schoon of leelyk, gy betaelt my volgens akkoord, en ik druk uw boekwerk; het overige kan my niet schillen.'

- 'Maer hoe kunt gy het dan aanbevelen als gy er niets over weet?

- 'Dit is niet zeer moeiljelyk, vriend; gy schynt nog zeer onervaren in de kunst om beroemd te worden. Welnu! luister: gy schryft zelf een hoogdravend, ronkend artikel over uw werk, zendt het naer de eene of andere gazet, daervoor zult gy iets betalen, dat is zeker, want hedendaegs gaet het zoo: *pas d'argent, pas de suisse!* En gy draegt wel zorg u aen al de grootste mannen te vergelyken.... Gy spreekt zelfs van hunne werken als waren ze beneden het uwe; en...'

- 'Ha! Mynheer, dan zou ik waerachtig niet liegen; het is uit de werken der grootste schryvers dat ik myn werk getrokken heb; ik heb het geheel opgehelder met verzen aen onze beste dichters ontleend, O! het is een heerlyk gewrocht... Maer nu ter zake: hoe veel geeft gy er voor.'

- Ik heb het u reeds gezegd, Mynheer Hekels, gy betaelt vyfhonderd vyftig franks en krygt dry honderd boekwerken. Dan doe ik het nog goedkoop.'

- 'Maer, Mynheer, gy verstaet my niet, hoe veel geeft gy voor het werk als ik het u afsta?'

- 'Ik, mensch lief? wel ik geef daervoor geen centiem.'

- 'Hoe zegt gy? maer het werk is ten minste dry duizend franks weerd!'

- 'Voor u misschien, maer voor my, ziet gy wel,

is het iets anders. - Ik wil het nog op eigene kosten niet drukken.’

De bliksem ware aen Hekels voeten gevallen, hy kon niet meer verschrikt zyn; de gramschap maekte zich weldra meester van hem en hy overlaedde den drukker met scheldwoorden. Deze liet zich echter van zyn stuk niet brengen. Een drukker maekt zich zoo ligt niet kwaed; en ook hy is zoo wat gewoon aen het zicht der uitwerkselen eener diepgekrenkte eigenliefde. - Hy liet Hekels zyne litanie uitzeggen en gaf hem dan goeden raed en goeden moed: hy beloofde hem zyn werk te laten nazien, en wanneer het verdienstelyk mogt bevonden worden alsdan eenigzins zynen drukprys te verminderen.

Hekels ging van daer heen in eenen erbarmelyken staet; alle zyne droomen waren in eens verydeld... Hy had twee jaren besteed om zyn groot werk te schryven, vele nachten zonder slapen doorgebracht, gezucht, gezweet, gezwoegd; somtyds dagen achter een van zynen stoel niet opgestaen; vyftig franks besteed tot het aenkoopen van boekwerken... en dit alles om iets voort te brengen *dat geen centiem weerd was!* O dit was te veel; hy bezweek byna onder zyne smart.

Veertien dagen later begaf hy zich nog eens by den drukker om de beoordeeling over zyn werk te zien. Daer wachtte hem weer eene nieuwe en bittere teleurstelling.

De criticus had het zoo maer regt af gezegd: al het

geen uit andere schriften niet overgenomen was, 't is te zeggen, al hetgeen er in voorkwam van Hekels vinding, was mager, koud en zielloos, zoo niet belachelyk; hy raedde onzen vriend sterk aen de litteratuer vaerwel te zeggen, en vooral, wanneer hy voortging zyne *letterdievery* daer te laten. Met vele en groote veranderingen zegde hy ten slotte, kon het boek leesbaer worden.

Hekels sprak nog zeer lang met den drukker, en zy kwamen overeen: het werk zou voor 400 franks gedrukt worden en Hekels mogt het geheel voor hem houden. Met verwondering nogthands vernam hy zulks; hy twyfelde geenszints of de drukker zou daer veel van verkoopen. Deze schudde echter het hoofd by elke nieuwe aanbieding tot het aenkoopen eeniger boeken.

- 'Gy weet dit niet' sprak hy tot Hekels 'maer wy verkoopen zoo weinig vlaemsche boeken; iedereen is geneigd om fransch te lezen; zelfs degene die er niets van verstaen zullen eerder een fransch dan een vlaemsch werk koopen.'

- 'En waerom is dit zoo?' vroeg Hekels eenigzins verwonderd.

- 'Wel vriend, omdat iedereen zich in de fransche tael tracht te oefenen. Zonder het fransch doet men tegenwoordig zoo weinig!'

- 'Ja, ja,' sprak Hekels, 'dit weet ik beter dan iemand. Had ik fransch kunnen spreken, 'k zou een ander man zyn,' voegde hy er zuchtend by, want hy

dacht aen zyn ongeval te Brussel ‘Maer zeg eens, Mynheer; als iedereen nu zeer wel fransch kan, zouden ze dan niet een weinig naer het vlaemsch overhellen?’

- Ja, dit begint al een weinig te komen, Mynheer Hekels. Eenige mannen met hart en moed, behertigen zich om de moedertael haren vorigen luister te doen herkrygen, vlaemsche tael en vlaemsche zeden te doen herleven, met een woord, de fransche werken voor zoo veel het mogelyk is, in minachting te brengen.’

- ‘Zy kennen het niet! zy kennen er niets van’ sprak Hekels eensklaps als begeesterd ‘ik heb het gevonden. Drukker, geef my myn werk terug, ik zal er iets byvoegen en dan zal het waerde krygen! Ja, ik zal het nageslacht toonen hoe men zal moeten handelen; ik zal toonen dat ik alleen, ja ik, Nicodemus Hekels, de zaek heb verstaen! en... zy zullen naer my luisteren... Drukker met veertien dagen kom ik terug, maek uwe pers maer gereed!’

Het was Frederika nooit vroeger in het gedacht gekomen haren man eenige opmerkingen te doen nopens het verteeren van eenig geld; zelfs had zy nooit een woord geuit over het geldelyk verlies dat zy geleden hadden en waeraen hy alleen de schuld had; maer nu dat alles zoo nauw moest berekend worden, nu dat, om zoo te zeggen, alles afhing van haer gewin, kon zy niet nalaten hem dit voor oogen te leggen en hem te smeeken, ditmael naer goeden raed te luisteren en zyn werk niet te laten

drukken. Hekels was nogthands te zeer met zyn eigen ingenomen om van zyn gedacht af te zien, en te stellig overtuigd van den goeden uitslag om eenige reden te verstaen. Volgens hem moest zyn werk eene bron van rykdom en geluk zyn voor het huisgezin. Hy kreeg, volgens gewoonte, Tante Dina lang zyne zyde en van toen af was alles besloten.

Niet veertien dagen, maer wel veertien maenden besteedde onze held nog aen de voltrekking van zyn groot werk. Middelerwyl was er eenige verandering gekomen in de zaken zyner vrouw. Frederika had het zoo ver gebragt met haren winkel dat zy nu een meisje moest nemen, al de kleine artikelen mogt laten varen en nu alleenelyk handel dreef in fyne kanten. De winkel was rykelyk voorzien, want de beide zusters hadden goedgevonden er het overige hunner penningen in te steken.

XIII

- 'Gy zyt het nageslacht en aen u zal ik myn woord verkondigen. Komt nader, kinderen, en luistert naer de stem uws vaders. Print zyne woorden in uw gemoed, want de tyd zal komen dat gy u dezelve zult moeten herinneren, en wee u! ja, wee u! indien gy ze dan vergeten hebt. Komt dan nader en luistert.'

Zoo sprak Hekels op eenen regenachtigen zomerdag tot het aenminnig drytal dat zich sedert een goed uer beyverde om alles overhoop te stellen in de keuken.

- 'Komt nader!' sprak hy met meer klem, ziende dat zyne woorden weinig effekt deden, 'ik gebied het u!'

- 'En hoe veel krygen wy dan, vader,' sprak Frederiksken, terwyl het de anderen eenen wenk gaf, 'hoe veel krygen wy als wy goed toeluisteren?'

- 'Zie, hier hebt gy elk dry centen; komt nader,'

sprak hy wederom heftig, terwyl Tante Dina binnen kwam en zich by het drytal voegde, ‘ik ben de verkondiger der waerheid en gy, kinderen, gy zyt het nageslacht.’

- ‘En ik?’ zegde Dina eenigszins bedrukt.

- ‘Gy, zuster, gy zyt het voorgeslacht; zet u neder, ik ga voorlezen want... Frederik houd u stil of ik neem uwe centen terug. Lisa slaeg de oogen neder, kind, dit past aen eene vrouw wanneer er van geslachten gesproken wordt. En nu, luistert naer hetgeen ik hier in myn boek geschreven heb, en het zal u dienstig zyn... ter zaligheid,’ voegde hy er na eene poos by, want de koster sloeg er nog altyd door.

- ‘Mannen van de negentiende eeuw! mannen met hart en moed beziel tot de verheerlyking, opheldering en voortzetting der moedertael, hoort naer my; ik ga u de artikelen opleveren waerop gy u moet steunen en welke gy moet volgen om tot uw doel te geraken.

Art. 1. Maekt veel rumoer en lawyt om te doen gelooven dat gy goede, harde vlamingen zyt; maer doet ondertusschen als of gy geen vlaemsch verstondt; 't is te zeggen, als gy uwen vriend aenspreekt, spreekt hem aen in 't fransch, of zoo gy het niet geheel en al in 't fransch doet, laet er nu en dan eenige fransche woordenkens in vloeijen om uit het gebruik niet te geraken.

Art. 2. Schryft in de vlaemsche dagbladen over de regten der moedertael, roept en schreeuwt om het meest tegen het fransch. Maer als gy een dagblad voor uw

eigen gebruik behoeft, neemt er dan een fransch, en laet u, voor zoo veel het uwe middelen u toelaten, in alle fransche schriften abonneren.

Art. 3. Valt uit tegen het fransch tooneel, toont hoe onzedelyk hetzelve is; maer zorg vooral dat de fransche stukken in 't vlaemsch vertaeld, in de vlaemsche schouwburgen gespeeld worden; op die wyze zal men een echt nationael tooneel vormen.

Art. 4. Weest op uwe hoede, vlamingen van de negentiende eeuw! Weest vooral op uwe hoede, in de opvoeding uwer kinderen! zyt gy altoos in uw eigen goede vaderlander, maer zorgt dat uwe kinderen reeds van in de wieg zeer wel fransch verstaen; neemt, als gy het geraedzaem vindt, eene fransche meid, om hun ten vroegsten en ten besten de gehaette tael aen te leeren. De oude, versletene benamingen van vader en moeder moet gy vooral uit uwe huisgezinnen bannen en ze doen vervangen voor het zoetluidende *Papa* en het aendoenelyke *Mama*!

- 'Hoe zacht klinkt dat,' zegde Hekels, als beroerd door zyne eigene stem.

- 'Kinderen,' sprak hy, terwyl hy het kroost teederlyk bezag en zich een traen uit het oog wischte, 'kinderen, van nu voortaan noemt gy my *Papa*.'

'Ja, Papa,' klonk het uit dry monden te gelyk, 'en hoe veel krygen wy, als wy altyd goed *Papa* zeggen?' voegde Frederiksken er by.

Dat Frederiksken is toch een zonderling kind, lieve lezer, het komt altyd en overal tusschen gekropen; ik weet er byna geen weg mede, en het is altyd op dien droeven *kryg* uit.

- 'Maer zwyg toch, Frederik,' sprak Tante Dina, 'is d'eere ook niets weerd dan, kind?'

- 'D'eere, Tante, d'eere, wat is dat? Zou ik daer mede eenen langen spek krygen by Ciesken Aberdaen?'

- 'Eilaes! Eilaes!' sprak Hekels diep aengedaen terwyl hy eenen smartvollen blik op zynen zoon richtte, 'eilaes, eilaes, die zal nooit een dichter worden! Maer ik moet voort; myne taek is nog niet volbragt. Zwygt dan en luistert, kinderen en schoonzuster van den grootsten dichter die ooit den aerdbodem heeft betreden!'

- 'Ja, Papa,' klonk het weer, en Hekels hernam:

- 'Art. 5. Randt maer immer alle hoegenaemde besturen aen uit hoofde hunner antinationale strekkingen, hunner onuitsprekelyke teederheid jegens de fransche tael; maer als gy een plaetseken verlangt, doet als de Pharizeën van over achttien honderd jaren: handelt straks anders dan gy tierdet; koopt voor eenen cent papier en een houwelken, dopt uwe pen in den diksten franschen inkt, vouwt uwen brief bevallig toe en stelt er maer uwen franschen stempel op, harde vlamingskens!'

Hier moest Hekels zyn zweet afdroogen. Ik ook, lieve lezer, en gy zeker ook! Maer geduld toch! Want wie

hoeft er geen geduld te hebben op de wereld? Denkt eens aen die kinderen die, voor dry centen, daer stil zitten en toeluisteren als vinkjes... Voor dry centen! Denkt aen my die hier een boek zit te schryven, eenig en alleen om u vermaek aen te doen, om u de waerheid te verkondigen, om u op den goeden weg te brengen; en dit alles voor niet! ja, om misschien nog geld toe te mogen geven! Ja, geduld, geduld! roep ik hun allen toe die de aerde betreden! Aen vriend en vyand, aen Vlaming en Wael, aen man en vrouw, aen kind en gryzaerd, geduld! geduld! dit hoeft gy zoo lang er een hart in uwen boezem klopt, zoo lang er eenig gevoel in uw binnenste huist, zoo lang uwe ziel blyft sidderen onder den druk van het innerlyk wee, zoo lang gy den goeden ziet gemarteld worden, den dwazen hoort toejuichen, en den boozen ziet heerschen. Dit hoeft gy zoo lang de begoochelingen uwe daden bestieren; zoo lang gy aen trouwe vriendschap, aen warme liefde, aen bloote zelfsverloochering en aen loutere menschenliefde geloof hecht! Geduld! geduld! ja, dit hoeft men zoolang!

- 'Ik ga een beetje slapen' zegde Frederiksen stil tegen Willem, 'Lisa slaept ook al, doe het ook maer, het zal dan veel eerder gedaen zyn.'

Willem had niet veel aenmoediging van noode; en weldra lagen de dry betaelde aenhoorders in de armen van Morpheus.

- 'Wat is dat?' sprak Hekels toen hy zyne lezing

wilde hernemen en Tante hem teeken deed van hun te laten slapen.

- ‘Zy zyn het nageslacht, zuster, en zy moeten wakker zyn. Ja, ja, er valt niets aen te doen.’

- ‘Och! broeder, zy zyn zoo vermoeid! laet ze maer slapen; ik ben het voorgeslacht, ik zal luisteren.’

- ‘*Aures habent et non audiunt*’ sprak Hekels diep aengedaen en hy hernam zyn boek.

- ‘*Amen!*’ sprak Dina, en vouwde deemoedig de handen te samen.

- ‘Art. 6. Vlamingen der negentiende eeuw, bespot uwe verbasterde landgenooten om hunne bekrompene nageaapte denkbeelden, en breng ze voor de uwe in uwe schoone moedertael terug. Slaet er de fransche ajuinrook door, 't is gelyk, als zy slechts een vlaemsch kleed dragen. Houdt u immer bezig, in uwe redekavelingen en schriften met hetgeen er zuidsich gebeurt. Toont dat gy daerin ervaren zyt tot in den hoogsten graed. Niet een politiek man mag uwe aendacht ontgaen, geen enkel verzenknoeijer mag u onbekend zyn en van iederen droeven broodschryver moet gy den voor- en achternaem weten. Alleenelyk met hetgeen u het meest aenbelangt, moet gy volstrekt onbekommerd zyn. Van oost en west en noordsch bovenal, tegen uwe deur, moet gy zoo weinig weten te spreken als over de bevolkingen der bronnen van den Nylstroom.’

Hier maekte de verontweerdiging zich meester van

Hekels en hy hield op van voorlezen. Tante Dina was ook in slaep gevallen. Hy sloeg zyn manuscript op de tafel en stampte ongeduldig met den voet. Op het gerucht werden allen wakker en vestigden zulke verwonderde blikken op den held, dat hy al zyne glorie in zyne schoenen voelde zinken. Nogthans deed hy eene laetste proeve op het gemoed van zynen zoon Frederik, en vroeg hem of hy alles goed had onthouden.

- 'Ja, Papa!' zegde het kind, en Hekels herstelde zich een weinig.

- 'Weet gy nog wat ik in het begin gezegd heb, weet gy nog wie gy zyt en wie ik ben?'

- 'O ja,' sprak het kind, thands geheel wakker, 'ik ben Frederikskén en gy, Papa, gy zyt een schaep zonder wol, zegt Mietje Schelpe.'

- 'Hoe! wat hoor ik?... Mie Schelpe! wat zegt zy?... Dina, water! water!... ik sterf... myn eigen kind!!... Eilaes!... ik sterf voor 't vaderland!'

Lieve lezer, ik ga maer alras een ander kapittelken beginnen; ik ben voor geene ruzie, en geloof my, Frederikskén is er ditmael niet gemakkelyk af gekomen.

Maer eer ik het onderwerp voor goed vaerwel zeg, moet ik het laetste artikel van Hekels werk aenhalen. Niet iedereen heeft, zoo als ik, het boek gelezen, en men zou welligt kunnen verwonderd zyn over de zonderlinge wending der vlaemsche stryders wanneer zy in slagorde staen tegenover hunne vyanden. Maer leest het laetste

en gewichtigste artikel en gy zult niet meer verwonderd zyn.

- 'Art. 7. O! gy, moedige stryders voor de regten van 't vaderland. Te wapen, te wapen! Scherpt uwe lansen, ontrolt uwe bannieren, sterke kampioenen. Maer niet op den vyand moet gy het gewigt van uwen yzeren arm doen gevoelen, maer wel op uwe broeders die nevens u in het strydperk staen. Verscheurt u de eene den anderen om het meest. Laet ze klappen, die zeggen dat er eensgezindheid in uwe rangen moet zyn. Laet uwe pen maer krassen, zoo lang gy er den moed toe gevoelt. Beleedigt maer. Schryft maer in brochuren, almanaken, om 't even, O! vrome vlaemsche broeders!'

XIV

Er zyn menschen die aen voorgevoelens gelooven. Dit is zeer vermakelyk wanneer het altyd goed uitvalt; maer het kan ook al eens anders gebeuren: 't is daerom ook dat men niet te gauw mag zeggen, gelyk Hekels tegen zyne vrouw zegde op eenen fraeijen lentemorgen, terwyl de zon hem vrolyk in de oogen lachtte: 'vrouw, ik geloof dat er ons vandaeg geluk gaet overkomen, ik gevoel my zoo vrolyk, zoo ligt... ik weet niet, zoo jong van harten... Myn boek is gedrukt en het zal ons eene fortuin zyn, vrouw: gy begint ook zeer wel te verkoopen sedert ik in den winkel ben en de menschen aenspreek. Want zie, Frederika, ik wil u niet te kort doen, maer men moet toch wel geleerd zyn om gevoegelyk de menschen te kunnen aenspreken. Gy zyt zoo wat norsch; myne tael is zuiverder en edeler van uitdrukking, vooral sedert ik myn boek geschreven heb. Ja, ik ben een groot man;

ik ben zeer tevreden van myn eigen. Dit mag iedereen toch niet zeggen, vrouw!'

Hekel's boeken stonden in den winkel te koop, nevens de kanten zyner vrouw.

Daer waer uw schat is, is ook uw hart, staet er ergens geschreven. Aen niemand kon dit beter toegepast worden dan aen Hekels. Gansehe dagen zat by onder de plank waerop zyne boeken rustten; en die boeken waren fraei ingebonden, lieve lezer! die boeken waren schoon! met gouden letters en rooden lederen band! Wanneer er klanten in den winkel kwamen hield hy er altyd juist een in de hand. Niettegenstaende dit alles bleven zy op de plank en Hekels werd genoodzaekt dezelve voor niet weg te geven, zich betrouwende op het vooruitzicht van fortuin te maken met eene tweede uitgave.

Zoo als ik hooger gezegd heb, was het een fraeije lentedag. Hekels stond aen zyne deur, met eene pen achter het oor, een boek onder den arm en veel inktplekken op zyn halfhemd; al zyne droomen waren verwezentlykt. Zyne vrouw hield zich in den winkel onledig met het rangschikken eeniger fraeije stukken kant, toen er zich eene welgekleede en zeer bevallige dame by Hekels aanbod. Hy verhaestte zich haer binnen te brengen; zy sprak fransch: dit laetste, gevoegd by hare schoonheid, deed een groot uitwerksel op onzen vriend, hy was altyd nog al liefhebber geweest van het schoone geslacht; maer die tyden waren ver, zeer ver, en toch was

zyn hart nog beroerd. O grenzelooze zwakheid van het sterke geslacht!

De dame werd weldra gewaer dat men haer niet goed verstond in hare tael en daerom trachtte zy de beide echtgenooten in gebroken vlaemsch te doen begrypen dat zy kostelyke, schoone kanten begeerde te zien. Met de vlugheid eener twintigjarige deerne sprong Hekels van den eenen stoel op den anderen en haelde al het rykelykste voor den dag. Onnoodig te melden, dat zyne vrouw daer niets te zeggen had op dit oogeblik.

De schoone koopster hield zich ook het meest met Hekels op, en vroeg, met een zoet lonkjen, of men de kanten in haer hotel niet kon brengen om er daer op haer gemak te kunnen uitzoeken. Frederika wilde opmerkingen maken. Zy kon hare koopwaren niet lang missen; maer Hekels had weldra het kostelykste en schoonste van den winkel in eene doos gelegd en te beschikking der dame gesteld, terwyl hy zich gereed maekte om haer te vergezellen.

Een uer later kwam hy terug zonder kanten en zonder geld, maer toch nog altyd zeer tevreden van zyn eigen. Zyne vrouw verbleekte zichtbaer toen zy hem ontwaerde. De dame, volgens het zeggen van Hekels, moest de kanten laten zien aen haren echtgenoot die 's avonds met den laetsten trein van Parys kwam. Door angst en onrust gekwollen, kon Frederika het tot 's avonds niet uitstaen; zy begaf zich zelve naer de afspanning, maer

kwam nog bedrukter terug. De dame was eene wandeling gaen doen, had men haer gezegd, en zou maer laet in den avond terugkomen.

Nog tweemaal ging er de droeve moeder heen en telkens zonder goeden uitslag. Hekels sloop stillekens naer zyne kamer toen het rond tien ure werd; hy had veel van zynen deftigen en stoutmoedigen toon verloren. Het blyde voorgevoel was geweken, maer hy bleef toch nog altoos te vreden over zyn eigen.

Frederika waekte tot diep in den nacht, in afwachting van geruststellende maren, maer niemand kwam. Te vergeefs trachtte hare zuster haer moed in te spreken; zy wist te wel dat de bloote naekte armoede hun allen te wachten stond wanneer zy niet meer in bezit kwam van hare koopwaren. Fernandina kon dit, helaes! ook niet ontkennen, en zoo bleven de twee vrouwen zuchten en wachten, en wachten en zuchten tot dat het morgendrood hun lichtjen verdoofde.

Na twee uren onrustig slapen waren zy weder te been. Hekels kwam eerst later; hy had het gansche voorval van den vorigen dag reeds vergeten en maekte zich gereed om, gelyk altyd, onder zyne plank te gaen zitten, toen zyn oog, by geval, op zyne vrouw viel. Hy ontstelde over hare bleekheid; hy ging haer de oorzaak er van vragen, maer zy voorkwam zyne vraeg met hem te melden, dat zy nog niemand had gezien uit de afspanning en dat hare koopwaren voorzeker voor altoos verloren waren.

Hekels beweerde dat zulks onmogelyk was: er moest ergens een ongeval aen de *Medam* overgekomen zyn; zy kon hem niet bedrogen hebben, zy zag er te treffelyk uit; zy had vriendelyk, ja, zeer vriendelyk met hem geklapt... ja, inderdaed, het was eene zeer beleefde schoone dame... Nu, kortom, hy zou er eens naer toe gaen, rond den noen; en moest zy eenige kwade inzichten hebben, hy zou haer toonen dat men met lieden, gelyk hy, omzichtig dient te werk te gaen; dat hy geen man was om zich te laten foppen. Ja, voorwaer, het zou zoo gemakkelyk niet afloopen.

Frederika stelde een einde aen de alleenspraek, met haren mantel omtehangen en zich op weg te begeven tot verdere opsporingen.

Hekels hield haer niet tegen; hy ging een toerken in den hof doen; maer wie zou durven beweerden dat hy zich op zyn gemak gevoelde?

Terwyl nu alles nog een weinig in rust is en wy voor nadere inlichtingen op Frederika hoeven te wachten, moet ik nu toch eens myne meening zeggen over Hekels. - Wat een zonderling man, lieve lezer; hoe veel dwaasheden heeft hy niet reeds begaen! Gelooft gy ook niet dat hy beter koster zou gebleven zyn, zyn dagelyksch brood in zorg zou hebben gewonnen dan op zyn vyftigste jaer zoo in eens van doening te veranderen en in weelde te gaen leven? En ook, er zyn menschen op d wereld die geboren zyn om koster te worden gelyk er

zyn wier zingestel vraegt dat zy cipier of champetter zyn. Maekt zulke menschen eens koster of zelfs nog maer knape van d'een of d'ander confrerie en gy zult eens zien; zy zullen alles omverwerpen. Hekels, als koster, was bewonderenswaardig: hy deed zyn dagelyksch werk in vrede, en, waende hy zich den grootsten en den verstandigsten in zyn vak, het terrein was zoo klein dat hy niet veel te bevechten had. Hy was gelyk Cesar: hy wilde altyd ergens de eerste zyn. En wie waent er zich vry van heerschezucht? Velen met hem, ja, zoo velen, willen altyd en overal de eersten zyn: de eersten in de herberg, de eersten op straet, de eersten overal in byeenkomsten, in redekavelingen; d'eersten in storm en gewoel. Het zouden gevaerlyke kerels zyn wanneer zy eens voor goed moesten in het strydperk komen. Altyd d'eersten; maer als zy te huis zyn, daer zyn zy meerendeels *tweedekens* of by wylen (o miserie)! niemedalle..... Maer nu ter zake, dit gaet my niet aen; en voorwaer, alles wel nagezien, wy zyn al te samen arme schepsels Gods, die, elk op zyne manier, trachten gelukkig te zyn. En wy hebben gelyk, dit is het voornaemste.

Maer zie, daer komt Frederika te huis. Hoe bleek, hoe bevend ziet zy er uit, de arme moeder. Op dit oogenblik is geheel het huisgezin vergaderd in de keuken. Hekels wordt bang wanneer hy zyne vrouw beziet, terwyl zy zich naer Fernandina wendt en haer, luid snikkend, hun ongeluk meldt. Alles is verloren, alles is gestolen.

De dame van den vorigen dag was niet meer te zien geweest in het hotel, en was in aller yl, volgens het zeggen van eenigen, met den laetsten trein naer Frankryk vertrokken.

Dit was te veel, ditmael kwam het er op aen om honger te lyden.

Hekels, voor de eerste mael van zyn leven, gevoelde dat hy eene dwaesheid had begaen en dat hy al de zynen in het ongeluk had gestort: hy wist niets te zeggen. Waer was zyne welsprekendheid van vroeger?

Lisa en Willem weenden bitter; zy begonnen het besef te krygen van hun ongeluk. Frederiksken alleen bleef kalm en maekte gebruik van de algemeene zinverbystering om de laetste tien koperen nagels te gaen lossnyden aen grootvaders zetels.

Hartverscheurend was de droefheid der moeder en niet minder was die van Fernandina. Sprakeloos stonden zy daer, met de handen samen gewrongen en konden het wee niet langer verduren. Al hunne krachten waren uitgeput en, als instinkmatig gedreven, wendden zy hunne schreden naer de twee zetels die naest de schouw stonden. Frederiksken verwyderde zich in aller haest van daer. Zyn werk was af, alles was los en... Bermhertige hemel! wat gebeurt er? Zie daer zitten Fernandina en Frederika diep in de zetels gezonken, men ziet maer hun hoofd meer en de zollen hunner schoenen! en er is een gekliets en een geklets en een gelieng en een ge-

klieng en een gerol en een gebol en een gelach en een gejuich dat men er de zinnen zou by verliezen. Plaketten, pandoerkens, *permissie-schellingen*, kroonen, goudstukken, van alle grootte en van allen kaliber, komen in het midden der keuken gedanst, terwyl Tante Dina er door hare krampachtige bewegingen al meer en meer doet komen. Welk een schat!

Wanneer de eerste verwondering een weinig over was, ging Hekels de beide vrouwen uit hunnen ongevoegelyken toestand verlossen en dan onderzocht men de zetels nader. Er was geld genoeg in, meestendeels in goud, om, op eens, al het verlies te herstellen dat men ooit geleden had. De ommekeer was zoo groot, het geluk was zoo volkomen, dat Dina als eenen elektrieken schok kreeg, naer Hekels toeliep en er mede begon te dansen. En hy danste mede, de groote man, de vermaerde volksschryver, de man zyner eeuw; en sinds dien merkweerdigen dans heeft hy al zynen vorigen hoogmoed afgelegd, en is hy een goede vader, een teedere zorgvolle echtgenoot en een achtbaer burger geworden.

Ja, waerachtig! zy danst, Fernandina. En Frederika omhelst hare kinderen en den kleinen Willem; want zy heeft het kind zoo lief als de hare, en zy weent van blyde aendoening.

Welk eene blydschap! de goede God zy gedankt!

Nu begint men te tellen en op hoopkens te zetten en dit duert zoo tot 's avonds.

Frederiksken heeft reeds eenige stukjes geld genomen en viert het gelukkige voorval, op zyne manier, met zich een geheel pond suiker en tien lange spekken by Ciesken Aberdaen te koopen. Ciesken heeft de goede maer ook al beet, want Frederiksken heeft niet gezwegen; en zoo weet iedereen nog dien zelfden dag, in de kleine stad, dat Hekels weêr ryk is geworden.

Om nu eene nadere opheldering te geven, en opdat de lezer aen geen mirakel geloove, zou ik nu nog moeten vertellen hoe het kwam dat die twee zetels zulk eenen schat besloten. Het was zeer natuerlyk: de grootvader van Fernandina en Frederika was een oude gierigaerd, een zonderling vies man, gelyk men er velen vond in den ouden tyd, en hy had zynen zoon zoo wel zyne eigene gevoelens over byhouden en sparen weten over te zetten dat deze, (reeds bejaerd toen hy met hunne moeder trouwde), van niets anders wist dan van geld vergaren, geld winnen en geld bewaren. Hy had zyne vrouw, die eene goede, kortzichtige sloor was, doen gelooven dat hy niets anders dan eene onaenzienlyke som gelds van zynen vader had overgeërfd en dat zy hoefden te sparen en ten zuinigsten hun huishouden in te rigten.

De twee oude zetels had hy zelf gemaekt en er al zyn geld in geborgen in dat tydstip van oorlog en plundering, dat zoo wel ten regte *de troebele tyd* werd genoemd in Vlaenderen.

Zyne vrouw had zich dikwyls verwonderd getoond

over de groote zwaerte der twee meubelen, maer telkens had hy haer terug gewezen met haer te doen gelooven dat zy van binnen met yzer beslagen waren.

Hoe de nagelkens nu los waren geraekt, bleef nog voor iedereen een raedsel. Fernandina geloofde vast aen een mirakel, maer Frederiksken kwam voor den dag met zyn gebroken mesken, en vertelde hoe lang het gewerkt had om alles los te krygen. 'Ja, byna twee jaren,' merkte het kind, 'heb ik daer mede bezig geweest.'

- 'Juist zoo als ik met myn groot werk,' sprak Hekels, altyd bereid om zyne groote feiten aen den dag te brengen.

Niemand antwoordde op de aenmerking, want men had het ditmael te veel met Frederiksken op.

- 'Maer,' merkte de moeder eensklaps, 'wanneer gy daer zoo lang mede bezig geweest zyt, hoe hebben het de zetels kunnen uithouden zonder los te scheuren onder het zwaer gewigt?'

Frederiksken maekte eene beweging met den arm, als wilde het zeggen: - hoe eenvoudig zyt gy toch! pinkte eens schalksch met de oogjes en sprak dan terwyl allen met belangstelling luisterden: - 'Gy moet weten dat er zich niemand in de zetels heeft gezet sints ik aen het losnyden begon, en dat ik dezelve eerst onderzocht had. Ik heb gezien dat er twee lederen riemkens onder de zitting waren vastgenageld die alles wel konden ondersteunen; en dan ben ik beginnen te snyden. Moeder

en Tante hebben de riemkens doen breken; en dit is alles,' sprak de kleine held terwyl hy zynen vyfden langen spek begon aen te vallen.

- 'Hoe voorzichtig! hoe wonderlyk! hoe wys!....' klonk het uit aller monden.

Hoe het kind geliefkoosd en geprezen werd van Tante Dina, laet zich gemakkelyk denken. Van over lang mogt Frederiksken al een potje meer breken dan de anderen, maer nu werd het een Godskind, een engeltje genoemd en van toen af stelde Tante zich vast voor, al zyne grillen te voldoen. Frederiksken maekte dermaten gebruik van Dina's goede inzichten ten zyne opzichte, dat hy vier jaren nadien nog geen boekje in de hand had genomen en nog geene enkele letter kende, alhoewel nogthans zyne oogskens nu gansch genezen waren en hy er een knap jongentje begon uit te zien.

Hier eindigt, om zoo te spreken, het politiek en letter kundig leven van onzen vriend Hekels; ik heb er naderhand weinig over vernomen. Nogthans hy leeft nog en in volle gezondheid, naer het lichaem; maer zoo als hy dikwyls bekennt aen Kobe Pandoer, die nu weer zyn trouwe vriend is geworden, slaept zyn geest en hy zweeft in het oneindige. Hy (zyn geest) zou veel over de toekomst kunnen zeggen, maer hy (Hekels) wil niet; de tyd is nog niet gekomen waerop de geest moet wakker worden en al de geheimnissen van het *Magnetismus* ontdekken. Mogt hy blyven slapen!

En gy, myne twee vrome, brave, moedige, liefderyke wezens, Fernandina en Frederika! aen u, en aen allen die u gelyken, blyf ik mynen lof toezwaeijen. Geduldig in het lyden, vreedzaam in het stryden, hebt gy ootmoedig en zonder waen den weg betreden die voor u lag. Nooit werd gy geroemd om uwen schranderen geest, maer wie zal ooit de schatten kennen die uw hart bevat?

O! schranderheid des harten, geurige, zuivere bloem die 't meest by den eenvoudigen bloeit! hoe veel wonden hebt gy niet geheeld, hoe veel pynen hebt gy niet gestild, hoe veel wee hebt gy niet gelenigd!

God zegene de goeden!

XV

Vele dagen, vele maenden verliepen en bragten niets dan stillen vrede en zoet geluk in het bloeiend huisgezin van Hekels. Want bloeiend nog mag het genoemd worden. De drie ouderlingen zyn frisch en doen dagelyks een goed wandelingsken. Hekels begint een weinig te suffen; het is jammer. Dina meent nogthands dat hy meer verstand heeft dan ooit en vindt haer grootste vermaek nog in de onderhandelingen die zy te samen hebben. Frederika vormt hare schoone Lisa tot eene goede huishoudster en eene zorgende vrouw; en zy slaegt zoo wel in hare poogingen, dat Lisa niet minder beroemd is om hare stille huisselyke deugden dan om hare schoonheid.

Frederikskén heeft zich eindelyk laten gezeggen en heeft, op aenrading en door de hulp van Mynheer den Pastoor, nog altoos de trouwste vriend van het huisgezin, leeren lezen en wordt nu, sinds zes jaren, van de

eene kostschool naer de andere gedaen; want Frederik is een wispelturig kind en kan nergens blyven. Hy legt er zich voornamentlyk op toe om koster te worden in de geboortestad. De plaets is hem beloofd wanneer hy zich deftig en deugdzaam gedraegt. Dit laetste valt hem moeijelyker dan leeren; want de toekomende koster is niets minder dan deftig: telkens dat hy in den vacantietyd te huis komt, loopt hy al de kermessen af in het ronde en heeft hy byzonderlyk de schoone meisjes lief. Deze laetsten houden ook zeer veel van hem: hy is knap en vrolyk, en daer waer men op de buiten-kermessen eene viool hoort is men zeker van Frederik te vinden. Hy kan een aental vermakelyke liedjes en weet een geheel gezelschap in vrolyke luim te brengen.

Dit alles belet toch niet dat hy zyne moeder innig bemint en telkens belooft zich te beteren wanneer zy hem eenige berispingen doet over zyn ligtzinnig gedrag. Het zal echter de moeder niet zyn die er een koster zal van maken, maer wel Roseken Pandoer die eenen diepen indruk op zyn gemoed heeft gemaekt. Roseken is ingetogen en ernstig; dit heeft zy van haren vader Kobe, welken de lezer zeer wel kent. Kobe is korts naer Hekels in den echt getreden met Kaetje Pikkers (ook nog eene vroegere kennis van den lezer) die daerdoor den zoetsten droom van haer leven verwezentlykt zag; (het doet my plezier voor 't mensch) want zy had Kobe lange jaren, in stille, geerne gezien. Roseken heeft de poezelachtige schoonheid

van hare moeder overgeërfd en alles doet vermoeden dat het weldra als koninginneken en kosterinneken in Frederikskens hart zal heerschen.

Maer hy die het meeste bybrengt om de twee vrouwen gelukkig te maken, is Willem. Leerzaam, deugdzaam, goed en regtschape blyft hy, niettegenstaende al de begoochelingen, al de verleidingen der jongelingsjaren. Zyne pleegouders bemint hy met al de warmte van een rein en edelmoedig hart. Uit het kollegie waer hy zich thands op hoogere studien toelegt, komt hy steeds overladen met belooningen als bewyzen zyner toenemende kundigheid. Zyne zoetste belooning vindt hy nogthans in de vreugdetranen die Tante Dina en zyne goede moeder, zoo als hy Frederika noemt, om zynen 't wille vergieten, en, (waerom zou ik het niet zeggen)? in de liefdevolle blikken van Lisa.

Eerlang krygt Willem zyn *diploma* van doktor en dan zal men dubbele bruiloft vieren in het huis van Hekels.

XVI

Ja, in der waerheid ik werd ter bruiloft genoodigd in het huis van Tante Dina. Blymoedig ging ik er heen en zalig aengedaen kwam ik er van terug! Hoe vele gelukkige menschen heb ik daer te samen gezien! Gelukkig door hunne deugd, gelukkig door hunne liefde.

Eenige stonden sprak ik met de jonge getrouwden en nooit vond ik reiner harten.

Frederika kon geene andere woorden uitbrengen dan een dankgebed tot Hem, die haer zoo rykelyk van zegen heeft bedeeld en die haer de beproevingen heeft overgezonden om haer des te meer het zalige heden te laten genieten.

Daer heeft de storm geene verwoestingen gedaen, daer heeft het lyden geene bitterheid nagelaten. Reiner nog werd de zuivere ziel door het diepgevoelde wee.

Tegenover my, aen de bruiloftstafel, zaten druk en hartelyk aen 't klappen (wie zou dit nu gaen denken?) Tante

Dina en Mietje Schelpe. Dina had altoos, zoo als zy tegen hare zuster in stilte bekende, wroeging en spyt gevoeld over de booze woorden die zy Mietjen eens toevoegde.

Geerne had zy dit hersteld door ware vriendschap, en zy had van hare zuster verkregen, dat Mietjen op de bruiloft kwame. Dina is byzonder in haer schik; zy schynt niet ouder geworden te zyn sedert haer vyftigste jaer, en alhoewel zy er nu vyf en zeventig telt, blyft het aengezicht al zyne rondheid en al zyne frischheid behouden. Zy overlaedt Mietje met goed eten en drinken, vraegt haer vergiffenis over hare boosheid van vroeger en maekt groote plannen tegen den toekomenden winter om het kaertspel wreder in voege te brengen.

Op Willem rekt zy vast; hy is een goede doktor, om haer de memorie weder te geven, want dit laetste zintuig of beter zieltuig begint een weinig te falen. Met moeite kan zy zich het verledene herinneren. En zy spreekt zoo graeg van het verledene, en zoo graeg denkt zy er aen!

God gave dat iedereen zyn leven zoo schikte dat hy in den ouden dag, zoo graeg als Fernandina aen het verledene denke!

Hier eindigt myne geschiedenis, want geschiedenis mag het genoemd worden. Myne twee heldinnen leven nog. Wanneer de goedjonstige lezer aen de echtheid van myn verhael twyfelt, gelieve hy zich te begeven in de schoonste streek van Vlaenderen, in het schoonste stadje

dezer streek, in de schoonste straet van dit stadje en in het schoonste huisjen dezer straet; daer vindt hy, gelyk voor vyf-en-twintig jaren, de twee goede zielen voor het venster: Ferdinanda langs den eenen, en Frederika langs den anderen kant met Hekels daer tusschen.

Miene, eilaes! is dood en Hekels heeft haer vervangen.

Zyt gy dan geheel uw leven beroemd om alzoo te eindigen!

EINDE.